

มหาวิทยาลัยบูรพา
Burapha University

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

หลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างทักษะการสะท้อนคิด
ของนิสิตฝึกปฏิบัติการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

หลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างทักษะการสะท้อนคิด ของนิสิตฝึกปฏิบัติการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

1. ความเป็นมาของหลักสูตรฝึกอบรม

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา ได้สานต่อนโยบายของสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาในการปฏิรูปการฝึกหัดครู โดยปรับปรุงหลักสูตรการศึกษาระดับบัณฑิตจากหลักสูตร 4 ปี เป็นหลักสูตร 5 ปี ตั้งแต่ พ.ศ. 2547 เพื่อผลิตบัณฑิตที่มีความรู้ความสามารถในวิชาชีพครูสามารถประกอบอาชีพครู บุคลากรทางการศึกษา และอาชีพอิสระอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องได้ นอกจากนี้คณะศึกษาศาสตร์ยังเปิดสอนหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตวิชาชีพครูตั้งแต่ พ.ศ. 2549 เพื่อพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาให้มีความรู้และสมรรถนะวิชาชีพครูอีกด้วย และนิสิตที่ศึกษาทั้งสองหลักสูตรจะต้องปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาเป็นเวลา 1 ปีการศึกษา

จากการศึกษาสภาพปัญหาการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาของนิสิตฝึกปฏิบัติการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา ถือได้ว่านิสิตมีประสบการณ์ในวิชาชีพครูน้อยมาก ทำให้นิสิตพบปัญหาการปฏิบัติการสอนที่หลากหลายและมีความรุนแรงของปัญหาในระดับปานกลางถึงระดับมาก เช่น ความพร้อมด้านวิชาการก่อนออกฝึกปฏิบัติการสอน ความมั่นใจในการปฏิบัติหน้าที่ครูของนิสิต การวางแผนการสอน การเขียนแผนการสอนและการจัดกระบวนการเรียนรู้ ปัญหาเหล่านี้อาจเกิดจากนิสิตฝึกปฏิบัติการสอนขาดทักษะการสะท้อนคิด (Reflective Practice) หากนิสิตมีทักษะการสะท้อนคิดแล้วปัญหาการปฏิบัติการสอนอาจหมดไปหรือลดน้อยลงได้ เพราะการสะท้อนคิดเป็นการปรับปรุงและพัฒนาสู่การเป็นมืออาชีพอย่างรวดเร็ว และเป็นยุทธวิธีหนึ่งในการสร้างครูใหม่หรือการฝึกหัดครู ให้มีความสามารถในการเลือกวิธีสอนที่เหมาะสมกับบริบทของการสอน นอกจากนี้ยังช่วยให้ตัดสินใจอย่างชาญฉลาดและมีหลักการ ช่วยให้ครูรู้จักตัวเอง มีความสามารถในการมองกระบวนการเรียนการสอนได้อย่างทะลุปรุโปร่ง และเข้าใจความหมายของสิ่งที่เกิดขึ้นในห้องเรียนและในโรงเรียนได้ อีกทั้งยังสร้างความมั่นใจในการปฏิบัติการสอน ดังนั้นหากนิสิตมีโอกาสได้ฝึกทักษะการสะท้อนคิด และนำหลักการสะท้อนคิดไปใช้ในการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา ย่อมส่งผลให้นิสิตสามารถประเมิน ปรับปรุง และพัฒนาการจัดการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับศักยภาพของผู้เรียน สามารถแก้ปัญหาการฝึกปฏิบัติการสอนได้ด้วยตนเอง สามารถปฏิบัติการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ และมีความพร้อมในการก้าวสู่วิชาชีพครู จะเห็นได้ว่าการสะท้อนคิดมีประโยชน์ต่อการพัฒนาวิชาชีพครูเป็นอย่างมาก

เพื่อให้บัณฑิตนำหลักการสะท้อนคิดไปใช้ในการปฏิบัติการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ จึงจำเป็นต้องพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างทักษะการสะท้อนคิดของนิสิตฝึกปฏิบัติ

การสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา เพื่อให้บัณฑิตที่เข้ารับการฝึกอบรมสามารถนำความรู้ และทักษะการสะท้อนคิดไปใช้ในการฝึกปฏิบัติการสอน และสามารถประเมิน ปรับปรุงและพัฒนาการจัดการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับศักยภาพของผู้เรียนและบริบทของสถานศึกษา อันจะนำไปสู่ความเพียบพร้อมในความเป็นครูตามวัตถุประสงค์ของการผลิตครูของคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพาอีกด้วย

2. หลักการของหลักสูตรฝึกอบรม

1. เป็นหลักสูตรฝึกอบรมที่เน้นการฝึกทักษะไม่เน้นเนื้อหา
2. เป็นหลักสูตรฝึกอบรมที่พัฒนาขึ้นสำหรับนิสิตฝึกปฏิบัติการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา แต่สามารถนำไปปรับใช้กับนิสิตฝึกปฏิบัติการสอนของสถาบันอื่นได้
3. เป็นหลักสูตรฝึกอบรมที่เสริมความรู้และทักษะการสะท้อนคิดในการปฏิบัติการสอน ให้แก่นิสิตฝึกปฏิบัติการสอน
4. เป็นหลักสูตรฝึกอบรมที่มีความยืดหยุ่น สามารถปรับเปลี่ยนเวลาในการฝึกอบรม ได้ตามความเหมาะสม

3. วัตถุประสงค์ของหลักสูตรฝึกอบรม

หลังได้รับการฝึกอบรมแล้ว ผู้เข้ารับการฝึกอบรมจะมีความรู้และทักษะดังนี้

1. เข้าใจหลักการสะท้อนคิด
2. มีทักษะการสะท้อนคิดในการปฏิบัติการสอน

4. โครงสร้างหลักสูตรฝึกอบรม

หลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างทักษะการสะท้อนคิดของนิสิตฝึกปฏิบัติการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา ประกอบด้วยกิจกรรมการฝึกอบรม 4 หน่วย ดังนี้

หน่วยที่	ชื่อหน่วย	เวลา (ชั่วโมง)
1	การสะท้อนคิดคืออะไร	3
2	การฝึกทักษะการคิด	3
3	วิธีการสะท้อนคิด	4
	- การสะท้อนคิดโดยใช้วิธีเขียนบันทึก	3
	- การสะท้อนคิดโดยใช้วิธีสัมภาษณ์	1

หน่วยที่	ชื่อหน่วย	เวลา (ชั่วโมง)
4	การนำหลักการสะท้อนคิดไปใช้ในการปฏิบัติการสอน	4
	- การสะท้อนคิดการปฏิบัติการสอนโดยใช้วิธีเขียนบันทึก	3
	- การสะท้อนคิดการปฏิบัติการสอนโดยใช้วิธีสัมภาษณ์	1
	การวัดและประเมินผลก่อนและหลังการฝึกอบรม	2
รวม		16

5. กิจกรรมการฝึกอบรม

การฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างทักษะการสะท้อนคิดของนิสิตฝึกปฏิบัติการสอน ในครั้งนี้เป็นการฝึกอบรมแบบเน้นการพัฒนาทักษะการสะท้อนคิดเป็นหลัก ไม่เน้นเนื้อหา แต่อย่างไรก็ตามก่อนที่ผู้เข้ารับการฝึกอบรมจะปฏิบัติการสะท้อนคิดจนเกิดทักษะได้นั้น ผู้เข้ารับการฝึกอบรมจำเป็นต้องเรียนรู้เนื้อหาพื้นฐานหลักการสะท้อนคิดก่อน ดังนั้น กิจกรรมการฝึกอบรมครั้งนี้จึงประกอบด้วย

1. การจัดการเรียนรู้แบบบรรยาย
2. การจัดการเรียนรู้แบบสาธิต
3. การจัดการเรียนรู้แบบกรณีศึกษา
4. การจัดการเรียนรู้แบบแก้ปัญหา
5. การจัดการเรียนรู้แบบอภิปราย
6. การจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ
7. การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ
8. การจัดการเรียนรู้แบบใช้คำถาม
9. การเรียนรู้ด้วยตนเอง
10. การเรียนรู้แบบอุปนัย
11. การเรียนรู้แบบนิรนัย
12. การเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน

6. สื่อประกอบการฝึกอบรม

6. สื่อประกอบการฝึกอบรม

6.1 ใบความรู้

- ใบความรู้ที่ 1 การสะท้อนคิดคืออะไร
- ใบความรู้ที่ 2 การฝึกทักษะการคิด

6.2 ใบงาน

- ใบงานที่ 1 การสะท้อนคิดคืออะไร
- ใบงานที่ 2 เกมฝึกทักษะการคิด
- ใบงานที่ 3 การสะท้อนคิดโดยวิธีเขียนบันทึกจากกรณีศึกษา
- ใบงานที่ 4 การสะท้อนคิดโดยวิธีสัมภาษณ์จากกรณีศึกษา
- ใบงานที่ 5 การสะท้อนคิดการปฏิบัติการสอนโดยวิธีเขียนบันทึก
- ใบงานที่ 6 การสะท้อนคิดการปฏิบัติการสอนโดยวิธีสัมภาษณ์

6.3 สื่ออื่นๆ

- กรณีศึกษาฝึกปฏิบัติการสะท้อนคิด
- เนื้อเพลง “ครูเอ๋ย ครูดี”
- ตัวอย่างการสะท้อนคิดโดยวิธีเขียนบันทึก
- ตัวอย่างการสะท้อนคิดโดยวิธีสัมภาษณ์
- สื่อ Power point ประกอบการบรรยายเรื่อง การสะท้อนคิด

7. การวัดและประเมินผลการฝึกอบรม โดยให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมปฏิบัติการสะท้อนคิดโดยวิธีเขียนบันทึกตามกระบวนการสะท้อนคิด โดยใช้เวลา 1 ชั่วโมง และประเมินโดยใช้แบบประเมินทักษะการสะท้อนคิด คะแนนเต็ม 30 คะแนน มีเกณฑ์การตัดสินผลการฝึกอบรมดังนี้

คะแนน	ผลการประเมิน
0 – 10	ระดับพื้นฐาน
11 – 20	ระดับชำนาญการ
21 – 30	ระดับเชี่ยวชาญ

**กำหนดการฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างทักษะการสะท้อนคิดของนิสิตฝึกปฏิบัติการสอน
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา**

วันที่ 1

08.00 น. – 09.00 น.	ประเมินทักษะการสะท้อนคิดก่อนฝึกอบรม
09.00 น. – 12.00 น.	การบรรยาย “การสะท้อนคิดคืออะไร”
12.00 น. – 13.00 น.	พักเที่ยง
13.00 น. – 16.00 น.	กิจกรรมการฝึกทักษะการคิด
16.00 น. – 17.00 น.	วิธีการสะท้อนคิด ฝึกปฏิบัติการสะท้อนคิดโดยใช้วิธีสัมภาษณ์

วันที่ 2

08.00 น. – 11.00 น.	วิธีการสะท้อนคิด ฝึกปฏิบัติการสะท้อนคิดโดยใช้วิธีเขียนบันทึก
11.00 น. – 12.00 น.	การนำหลักการสะท้อนคิดไปใช้ในการปฏิบัติการสอน ฝึกปฏิบัติการสะท้อนคิดการปฏิบัติการสอน โดยใช้วิธีสัมภาษณ์
12.00 น. – 13.00 น.	พักเที่ยง
13.00 น. – 16.00 น.	การนำหลักการสะท้อนคิดไปใช้ในการปฏิบัติการสอน ฝึกปฏิบัติการสะท้อนคิดการปฏิบัติการสอน โดยใช้วิธีเขียนบันทึก
16.00 น. – 17.00 น.	ประเมินทักษะการสะท้อนคิดหลังฝึกอบรม

แผนการจัดกิจกรรมฝึกอบรมที่ 1

หน่วยที่ 1 การสะท้อนคิดคืออะไร

เรื่อง การสะท้อนคิดคืออะไร

เวลา 3 ชั่วโมง

วัตถุประสงค์

1. ผู้เข้ารับการฝึกอบรมเข้าใจหลักการสะท้อนคิด
 - 1.1 สามารถอธิบายความเป็นมาของการสะท้อนคิดได้
 - 1.2 สามารถอธิบายความหมายของการสะท้อนคิดได้
 - 1.3 สามารถจำแนกลักษณะการสะท้อนคิดได้
 - 1.4 สามารถอธิบายขั้นตอนการสะท้อนคิดตามกระบวนการที่กำหนดได้

เนื้อหา

1. ความเป็นมา
2. ความหมายของการสะท้อนคิด
3. ลักษณะการสะท้อนคิด
4. กระบวนการสะท้อนคิด

กิจกรรมการฝึกอบรม

1. ขั้นนำ

- วิทยากรยกตัวอย่างความสำเร็จจากการใช้หลักการสะท้อนคิดในสาขาวิชาชีพต่าง ๆ
- วิทยากรซักถามผู้เข้ารับการฝึกอบรมถึงประสบการณ์ในการสะท้อนคิด
- วิทยากรแจ้งวัตถุประสงค์การฝึกอบรมให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมทราบ

2. ขั้นกิจกรรม

- วิทยากรแจกใบความรู้ที่ 1 เรื่อง การสะท้อนคิดคืออะไร ให้กับผู้เข้ารับการฝึกอบรม

ทุกคน

- วิทยากรอธิบายความเป็นมา ความหมายของการสะท้อนคิด
- วิทยากรอธิบายลักษณะการสะท้อนคิด ยกตัวอย่างเหตุการณ์และซักถามผู้เข้ารับการฝึกอบรม

โดยให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมทุกคนจำแนกลักษณะการสะท้อนคิด

- วิทยากรแจกใบความรู้ที่ 2 กระบวนการสะท้อนคิด ให้กับผู้เข้ารับการฝึกอบรม

- วิทยากรอธิบายกระบวนการสะท้อนคิด 6 ขั้น ได้แก่ ขั้นที่ 1 ขั้นบรรยายเหตุการณ์
ขั้นที่ 2 ขั้นบอกความรู้สึก ขั้นที่ 3 ขั้นประเมินประสบการณ์ ขั้นที่ 4 ขั้นวิเคราะห์สถานการณ์
ขั้นที่ 5 ขั้นสรุป และขั้นที่ 6 ขั้นปฏิบัติตามแผน

- ให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมร้องเพลง “ครูเอ๋ย ครูดี” เพื่อให้จดจำขั้นตอนการสะท้อน
คิดได้ดียิ่งขึ้น

- ให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมทำใบงานที่ 1 โดยใช้เวลา 30 นาที

3. ขั้นวิเคราะห์ อภิปรายผลจากกิจกรรม

- วิทยากรเก็บรวบรวมใบงานที่ 1 ของผู้เข้ารับการฝึกอบรมทุกท่าน

- วิทยากรยกตัวอย่างผลการทำใบงานของผู้เข้ารับการฝึกอบรมและอภิปรายร่วมกัน

4. ขั้นสรุปและประเมินผล

- วิทยากรและผู้เข้ารับการฝึกอบรมร่วมกันสรุปสาระสำคัญของการสะท้อนคิด
และกระบวนการสะท้อนคิด

- วิทยากรและผู้เข้ารับการฝึกอบรมร่วมกันร้องเพลง “ครูเอ๋ย ครูดี”

สื่อประกอบการฝึกอบรม

1. ใบความรู้ที่ 1 การสะท้อนคิดคืออะไร
2. ใบความรู้ที่ 2 กระบวนการสะท้อนคิด
3. ใบงานที่ 1 การสะท้อนคิดคืออะไร
4. บทเพลง “ครูเอ๋ย ครูดี”
5. สื่อ Power Point ประกอบการบรรยายเรื่อง การสะท้อนคิด

การวัดและประเมินผล

เครื่องมือวัด

- ประเมินจากการทำใบงานที่ 1

เกณฑ์

- เกณฑ์ผ่านร้อยละ 75

ใบความรู้ที่ 1 การสะท้อนคิดคืออะไร

การสะท้อนคิด (Reflection)

ความเป็นมา

ดิวอี้ (Dewey) อธิบายหลักการคิดไตร่ตรองว่าเป็นกระบวนการเรียนรู้จากการลงมือปฏิบัติ หรือ เรียนรู้จากประสบการณ์ โดยหลักการคิดไตร่ตรองของดิวอี้มีรากฐานการศึกษาแบบถามตอบและการไตร่ตรองตนเองของโสเครตีส (Socrates) ดิวอี้ นำแนวคิดดังกล่าวมาพัฒนาเป็นรูปแบบการเรียนรู้จากการลงมือปฏิบัติ (Learning by Doing) และมีการพัฒนาเป็นรูปแบบการคิดไตร่ตรองเรื่อยมา จนกระทั่งเจน (Schon) และคอลลีบ (Kolb) ได้พัฒนารูปแบบการปฏิบัติงานอย่างไตร่ตรองของตนเองขึ้นจนเป็นที่ยอมรับกันอย่างแพร่หลาย ในปัจจุบันจึงมีนักคิดหลายท่านพัฒนารูปแบบการปฏิบัติงานอย่างไตร่ตรองไว้หลากหลายรูปแบบตามนิยามและคำจำกัดความของตน (University of Warwick, 2009)

ความหมายของการสะท้อนคิดและการคิดไตร่ตรอง

จากการศึกษาเอกสารตำราทั้งในและต่างประเทศ พบว่า มีผู้ให้นิยามและความหมายที่เกี่ยวกับการสะท้อนคิดและการคิดไตร่ตรองไว้แตกต่างกันดังนี้

การคิดไตร่ตรอง (Reflective Thinking) คือ กิจกรรมการคิดพิจารณาอย่างรอบคอบ โดยอาศัยความเชื่อหรือการคาดเดาจากพื้นฐานความรู้เดิม เพื่อให้เกิดสิ่งโน้มน้าวและรองรับการตัดสินใจในอนาคต (Dewey, 1933, p. 9)

การเรียนรู้จากการสะท้อนคิด (Reflective Learning) เป็นกระบวนการตรวจสอบภายในและค้นหาสิ่งที่เกี่ยวข้องกัน ซึ่งเกิดจากการกระตุ้นของประสบการณ์ ซึ่งสร้างและจำแนกความหมายของสิ่งต่าง ๆ ออกมาให้ได้ข้อสรุปและเป็นผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงแนวคิดมุมมองใหม่ (Boyd & Fales, 1983, p. 113 cited in Chris Bulman & Sue Schutz, 2004, p. 4)

การสะท้อนคิด (Reflection) ในบริบทของการเรียนรู้ คือ กิจกรรมที่ต้องใช้สติปัญญาและอารมณ์ โดยการสำรวจตรวจสอบประสบการณ์ที่เกิดขึ้นตามลำดับ เพื่อนำไปสร้างความเข้าใจใหม่ และทำให้ดียิ่งขึ้น (Boud et al, 1985, p. 19)

การสะท้อนคิด (Reflection-on-Action) คือ การย้อนคิดพิจารณาถึงสิ่งที่ผ่านไปแล้ว เพื่อค้นหาวิธีปฏิบัติอย่างชาญฉลาดเพื่อนำไปสู่ผลลัพธ์ที่คาดไม่ถึง (Schon, 1987, p. 26 cited in Chris Bulman & Sue Schutz, 2004, p. 4)

การสะท้อนผลการปฏิบัติ (Reflective Practice) คือ การเรียนรู้จากประสบการณ์แล้วจึงพิจารณาเพื่อหากลยุทธ์ที่สำคัญในการสร้างความเป็นมืออาชีพให้กับผู้เรียนรู้ตลอดชีวิต (University of Brighton, 2008)

การสะท้อนคิด หมายถึง การคิดใคร่ครวญอย่างถี่ถ้วน โดยการคิดย้อนกลับในประเด็นที่กำลังคิดเพื่อเปลี่ยนประสบการณ์เกี่ยวกับเรื่องที่เกิดขึ้นเป็นความรู้และเรียนรู้เกี่ยวกับเรื่องนั้น (กนกนุช ชื่นเลิศสกุล, 2544, หน้า 36)

การสะท้อนคิดด้วยตนเองเป็นกระบวนการที่ทำให้บุคคลมองประสบการณ์ที่เกิดขึ้นกับตนเองด้วยความตระหนักของตนเองและก่อให้เกิดความเข้าใจสิ่งที่เกิดขึ้นอย่างถ่องแท้มากขึ้น จนทำให้เกิดการพัฒนามุมมองหรือแนวคิดใหม่ ซึ่งสามารถนำไปประยุกต์ใช้กับสิ่งที่เกิดขึ้นในภายภาคหน้าได้ (วัลภา คุณทรงเกียรติ, 2543, หน้า 35)

การสะท้อนความคิด (Reflection) นั้นมีประโยชน์มากเป็นพื้นฐานของการสร้างทีมงาน (Team Builder) การค้นหาความจริง (Management by Fact) การผลิตภูมิปัญญา (Wisdom Construction) ซึ่งจะต้องทำด้วยการปราศจากการคิดเอาผิด กลับบอกความจริง ดัดข้ออ้างอำพราง ไม่คิดว่าข้าถูก คนอื่นผิด การฟังอย่างเข้าใจอย่างแท้จริง และสามารถลดความลังเลใจได้ (สมหวัง วิทยาปัญญานนท์, 2550)

การคิดไตร่ตรอง เป็นกระบวนการที่ช่วยในการพิจารณาหาข้อผิดพลาดในการคิด โดยเฉพาะ ดังนั้นเพื่อหลีกเลี่ยงข้อผิดพลาดจึงได้สร้างสรรค์เงื่อนไขต่าง ๆ ก่อนที่จะนำไปสู่ข้อสรุปที่ถูกต้องหรือข้อสรุปต้องอยู่ภายใต้หลักฐานที่เหมาะสม (วิยะดา รัตนสุวรรณ, 2547, หน้า 33)

การปฏิบัติงานอย่างไตร่ตรอง (Reflective Practice) คือ การพิจารณาไตร่ตรองความสอดคล้องระหว่างการเรียนรู้ของนักเรียนและการจัดการเรียนรู้ ความคิดริเริ่มซึ่งเกิดจากการพิจารณาไตร่ตรองของเพื่อนร่วมงาน การมีส่วนร่วมในการพัฒนานวัตกรรมต่าง ๆ รวมถึงการใช้เทคนิควิธีการหลากหลายในการตรวจสอบ ประเมินการปฏิบัติงานของตนเองและผลการดำเนินงานสถานศึกษา (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2553, หน้า 14)

จากนิยามความหมายของการสะท้อนคิดและการคิดไตร่ตรองที่กล่าวข้างต้น สามารถสรุปได้ว่า การสะท้อนคิด (Reflective Practice) คือ กระบวนการนำความรู้และประสบการณ์เดิมมาคิดไตร่ตรองเพื่อหากลยุทธ์ในการปรับปรุงการปฏิบัติงานให้ดียิ่งขึ้น

ลักษณะของการสะท้อนคิด

เกย์ และแอน โทนี (Antony & Kay, 1998, p. 46) ได้อธิบายลักษณะของการสะท้อนคิดหรือการย้อนคิดทบทวนตัวเองไว้ 10 ประการดังนี้

1. เป็นการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น
2. จะเกิดขึ้นได้ต้องอาศัยประสบการณ์เป็นพลังกระตุ้น
3. เกี่ยวข้องกับการย้อนหลังกลับไปคิด
4. เกี่ยวข้องกับวิธีการให้เหตุผลในการกระทำของตนเอง
5. เป็นอุปนิสัยในการสอบถามหาข้อมูล
6. เป็นการปฏิบัติที่มีผลตอบสนอง
7. ต้องกระทำโดยนักคิดอย่างมีวิจารณญาณ
8. เป็นวิธีการถอดรหัสหรือแปลความหมายของภาพ โรงเรียนและห้องเรียนที่เต็มไปด้วยสัญลักษณ์

ไปด้วยสัญลักษณ์

9. ตั้งอยู่ตรงกลางระหว่างทฤษฎีและการปฏิบัติ
10. เป็นวิถีทางแห่งการรับรู้แบบผสมผสานระหว่างความคิดเก่าและใหม่ สำหรับแนวคิดของบาร์เน็ต (Barnett, 1996, pp. 45-59) ซึ่งให้ข้อสรุปเกี่ยวกับลักษณะ

ของการคิดของนักคิดได้ตรงไว้ดังนี้

1. ดำเนินการปฏิบัติโดยใช้ความรู้สึกที่แสดงถึงความกระตือรือร้นหรือการแสวงหาความรู้

2. มีการไตร่ตรองด้วยตนเองและยอมรับถึงความจำเป็นที่จะต้องตรวจสอบข้อสมมติฐานที่กำหนดขึ้น

3. มักชอบสอบถามหรือตั้งข้อสงสัยในสิ่งทุกอย่าง
4. นำเอาหลักฐานมาใช้ในการพิจารณาเรื่องราว
5. การจัดลำดับการคิดและพัฒนาการคิดให้เป็นไปอย่างสมเหตุสมผล
6. มีการกำหนดความมุ่งหมายในการคิด
7. มีการประเมินผลตลอดกระบวนการ และมีการประเมินผลครั้งสุดท้าย

และการตัดสินใจในขั้นตอนสุดท้ายหลังจากมีการตั้งประเด็นคำถาม การไตร่ตรอง การตรวจสอบหลักฐานหรือประจักษ์พยาน การจัดลำดับการคิดและหลักฐาน

8. ดำเนินการประเมินผลเพื่อสร้างความชัดเจนของข้อโต้แย้ง

จากความหมายและลักษณะการสะท้อนคิดข้างต้น อาจทำให้เข้าใจการสะท้อนคิดยังไม่ชัดเจน ผู้วิจัยจึงขอเปรียบเทียบการสะท้อนคิด ไปเปรียบกับการใคร่ครวญ จากความหมายตามราชบัณฑิตยสถาน การใคร่ครวญ หมายถึง กริยาที่แสดงถึงการไตร่ตรอง พิจารณา และคิดทบทวน (ราชบัณฑิตยสถาน, 2552) ซึ่งอาจดูเหมือนมีความคล้ายคลึงกับการสะท้อนคิด แต่หากมี

การเปรียบเทียบลักษณะการคิดแล้วจะเห็นความแตกต่างได้อย่างชัดเจน (Murdoch University, 2009) การเปรียบเทียบลักษณะการสะท้อนคิดและการใคร่ครวญ แสดงไว้ดังตาราง

การใคร่ครวญ (Thoughtful Action)	การสะท้อนคิด (Reflective Practice)
เป็นการถูกคิดขึ้นมาทันทีทันใด และตัดสินใจว่าจะดำเนินการต่อไปอย่างไรเท่านั้น	เป็นการใช้เวลาและสติเพื่อวางแผน อธิบาย และสะท้อนถึงกระบวนการและผลที่จะเกิดขึ้น
ไม่มีลำดับขั้น ไม่มีความชัดเจน เป็นการคิดตามสถานการณ์นั้น ๆ	เป็นวัฏจักรที่ชัดเจน มีการจำแนกอย่างชัดเจนถึงสิ่งที่ป็นสาเหตุ และผลที่จะเกิดขึ้นจากการกระทำที่แตกต่างกัน
ไม่สามารถอธิบายสาเหตุได้ เพราะเป็นสิ่งที่เพิ่งเกิดขึ้น	เนื่องจากการสะท้อนคิดเกิดขึ้นหลังการกระทำอย่างใดอย่างหนึ่งแล้ว ดังนั้นจึงมีการสังเกต บันทึก และอธิบายผลที่เกิดขึ้นจากการกระทำนั้น ๆ
ไม่มีจุดมุ่งหมายที่จะปรับปรุงการปฏิบัติงาน เป็นเพียงการคิดเกี่ยวกับวิธีที่ดีที่สุดที่จะกระทำอย่างใดอย่างหนึ่ง	มีจุดมุ่งหมายที่จะหาวิธีการเพื่อปรับปรุงการปฏิบัติงาน
ไม่มีองค์ประกอบของการสืบสอบหรือเรียนรู้จากประสบการณ์	เป็นการออกแบบกลยุทธ์การสืบสอบเพื่อค้นหาข้อมูลเพิ่มเติมเกี่ยวกับการปฏิบัติงานนั้น ๆ

3. จงทำเครื่องหมาย ✓ หน้าข้อความที่บ่งบอกลักษณะการสะท้อนคิด หรือ ✕ หน้าข้อความที่บ่งบอกลักษณะการครุ่นคิด

3.1 สมคิดวางแผนเดินทางท่องเที่ยวในช่วงวันหยุดปีใหม่ล่วงหน้าว่าจะเดินทางไปไหน ไปอย่างไร ใช้งบประมาณเท่าไร มีงบประมาณพอเพียงหรือไม่ โดยศึกษาข้อมูลจากเว็บไซต์ท่องเที่ยวเพื่อเปรียบเทียบรายละเอียดการท่องเที่ยว

3.2 สมศรีมีนิสัยในการประหยัด วันหนึ่งสมศรีได้เดินทางไปตลาดโดยใช้รถจักรยานแทนการใช้รถยนต์เพราะต้องการประหยัดน้ำมัน หลังจากจับจ่ายซื้อของเสร็จแล้วสมศรีจึงพบว่ารถจักรยานของตนไม่สามารถบรรทุกสิ่งของทั้งหมดได้ สมศรีจึงตัดสินใจว่าจ้างรถรับจ้างขนของกลับบ้านโดยฝากรถจักรยานไว้ที่ตลาด

3.3 สมใจเป็นพนักงานใหม่ หลังจากได้รับมอบหมายงานแล้วสมใจไม่สามารถปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมายได้ จึงได้โทรศัพท์ไปปรึกษาเพื่อนสนิทที่ทำงานอีกบริษัทหนึ่งและปฏิบัติงานตามคำแนะนำของเพื่อนจนสามารถส่งงานได้

3.4 สมชายเป็นครูพลในโรงเรียนแห่งหนึ่ง สมชายสังเกตเห็นมีนักเรียนชายกลุ่มหนึ่งมักจะโดดเรียนพร้อม ๆ กัน สมชายพยายามค้นหาสาเหตุของการโดดเรียนเพื่อวางแผนแก้ไขพฤติกรรมเด็กกลุ่มนี้

3.5 สมศักดิ์ชอบดื่มสุราและดื่มติดต่อกันมาเป็นเวลาหลายปี ต่อมาสมศักดิ์มีอาการปวดท้องรุนแรงจึงไปพบแพทย์และพบว่าป็นมะเร็งตับในระยะเริ่มต้น สมศักดิ์จึงตัดสินใจเลิกดื่มสุราทันที

ใบความรู้ที่ 2 กระบวนการสะท้อนคิด

กระบวนการสะท้อนคิด ได้มีผู้คิดค้นไว้หลายรูปแบบ เช่น รูปแบบของเชิน (Schon) คอลบ์ (Kolb) บิกส์ (Biggs) และนักคิดท่านอื่น ๆ แต่เมื่อพิจารณารูปแบบต่าง ๆ แล้ว ผู้วิจัยเห็นว่า รูปแบบการการสะท้อนคิดของกิบส์ (Gibbs' Model of Reflection) เป็นรูปแบบการสะท้อนคิดที่ได้รับความนิยมมากเนื่องจากมีวงจรสะท้อนคิด (Reflective Cycle) ที่ชัดเจน ทำความเข้าใจและจดจำได้ง่าย สามารถนำไปประยุกต์ใช้ประโยชน์ในงานอื่น ๆ ได้หลากหลาย (University of Brighton, 2009) น่าจะส่งผลให้นิสิตฝึกปฏิบัติการสอนสามารถนำไปประยุกต์ใช้ของทั้งในระหว่างฝึกปฏิบัติการสอนและชีวิตประจำวันได้อีกด้วย

รูปแบบการการสะท้อนคิดของกิบส์ (Gibbs' Model of Reflection) มีกระบวนการสะท้อนคิด 6 ขั้นตอน คือ

ขั้นที่ 1 บรรยายเหตุการณ์ โดยการตอบคำถามว่า “เกิดอะไรขึ้น”

เป็นการอธิบายรายละเอียดเหตุการณ์ที่กำลังไตร่ตรองอยู่ ตัวอย่างเช่น

- คุณอยู่ที่ไหน ?
- มีใครอยู่ที่นั่นบ้าง ?
- ทำไมถึงอยู่ที่นั่น ?
- คุณกำลังทำอะไร ?
- คนอื่น ๆ ทำอะไรอยู่ ?
- บริบทรอบเหตุการณ์นั้นเป็นเช่นไร ?
- เกิดอะไรขึ้น ?
- อะไรเป็นส่วนประกอบของเหตุการณ์นี้ ?
- ผลที่เกิดขึ้นเป็นอย่างไร ?

ขั้นที่ 2 บอกความรู้สึก โดยการตอบคำถามว่า “เราคิดอะไรและรู้สึกอย่างไร”

ในขั้นนี้ให้พยายามทบทวนความจำและสำรวจสิ่งที่เกิดขึ้นในหัวว่า

- ทำไมเหตุการณ์นี้จึงติดอยู่ในใจ ?
- คุณรู้สึกอย่างไรเมื่อเกิดเหตุการณ์ขึ้น ?
- คุณคิดอะไรในตอนนั้น ?
- สถานการณ์นี้ทำให้คุณรู้สึกอย่างไร ?
- คุณรู้สึกอย่างไรกับผลที่ออกมาจากเหตุการณ์นี้ ?
- คุณคิดอย่างไรกับสถานการณ์ในขณะนี้ ?

ขั้นที่ 3 ประเมินประสบการณ์ โดยการประเมินว่า “อะไรดีและอะไรไม่ดี”

พยายามประเมินเพื่อสร้างการตัดสินใจเกี่ยวกับสิ่งที่เกิดขึ้น พิจารณาส่งที่ดีและสิ่งที่ไม่ดี หรือสิ่งที่ควรหลีกเลี่ยงจากประสบการณ์นั้น

ขั้นที่ 4 วิเคราะห์สถานการณ์ โดยตอบคำถามว่า “เราตระหนักรู้อะไรจากสถานการณ์นั้น”

แยกส่วนประกอบของสถานการณ์เป็นส่วน ๆ แล้วทำการสำรวจแต่ละส่วนว่าอะไรดี ส่วนไหนที่ทำแล้วดี สิ่งที่เกิดผลคืออะไร หนทางใดที่จะนำไปสู่สิ่งนี้

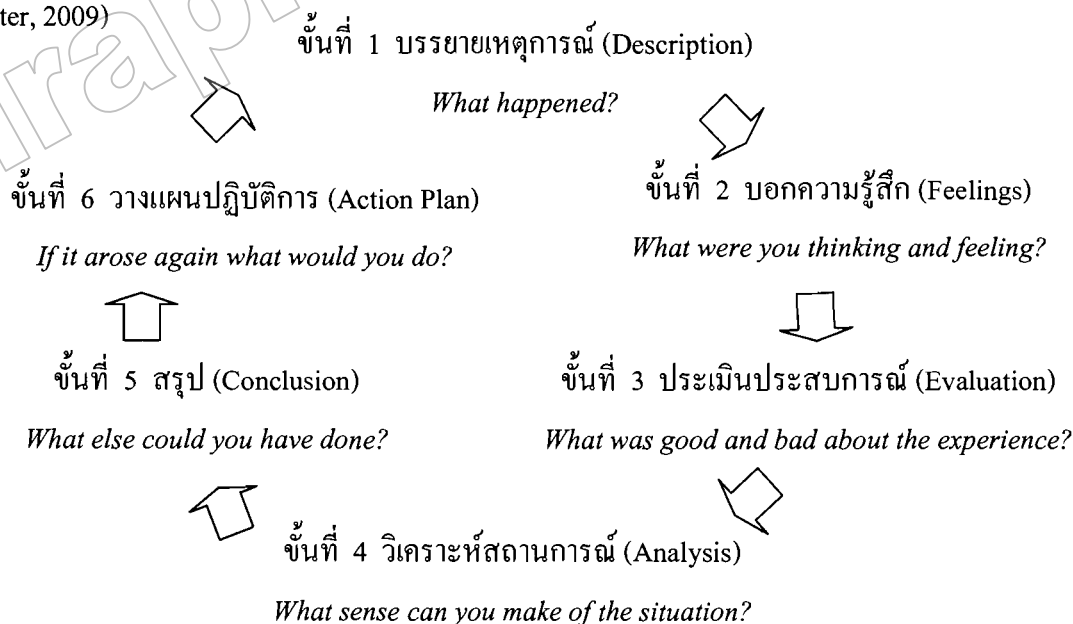
ขั้นที่ 5 สรุป โดยการตอบคำถามว่า “อะไรที่สามารถทำได้ในสถานการณ์เช่นนี้”

ในขั้นนี้ถือว่าข้อมูลสารสนเทศมากพอที่จะตัดสินใจได้แล้วว่าแนวโน้มในการพัฒนาพฤติกรรมตนเองและผู้อื่นเพื่อนำไปสู่ผลสำเร็จนั้นต้องทำอะไร พึงจดจำไว้ว่าวัตถุประสงค์ของการไตร่ตรองคือการเรียนรู้จากประสบการณ์ ซึ่งในขั้นนี้ควรถามตนเองว่ามีอะไรที่สามารถทำได้ในสถานการณ์นี้ซึ่งอาจทำได้แตกต่างกัน

ขั้นที่ 6 วางแผนปฏิบัติการ โดยตอบคำถามว่า “เราควรทำอะไรหากเกิดเหตุการณ์เช่นนี้”

การวางแผนปฏิบัติการนี้ จะบอกได้ว่ามีแผนรับมือกับสถานการณ์เช่นนี้อย่างไร จะทำอย่างไรหากเกิดสถานการณ์เช่นนี้ อาจจะมีวิธีที่เหมือนและแตกต่างกันออกไป และจะมีอะไรเกิดขึ้นหากปฏิบัติเช่นนั้น มีความรู้และทักษะอะไรที่ต้องพัฒนา

ซึ่งกระบวนการดังกล่าวสามารถสรุปได้ดังภาพที่ 5 (Gibbs, 1988, cited in University of Exeter, 2009)

ภาพที่ 1 รูปแบบวงจรการสะท้อนคิดของกิบส์

และเพื่อให้ผู้เข้าอบรมทุกท่านจดจำกระบวนการสะท้อนคิดให้ง่ายขึ้น ขอนำเสนอบทเพลงครูเอ๋ยครูดี ทำนองเพลง เด็กเอ๋ยเด็กดี

บทเพลง “เด็กเอ๋ย เด็กดี”

เด็กเอ๋ย เด็กดี ต้องมีหน้าที่สิบอย่างด้วยกัน (ซ้ำ)
 หนึ่ง นับถือศาสนา
 สอง รักษาคำให้มั่น
 สาม เชื่อพ่อแม่ครูอาจารย์
 สี่ วาจานั้นต้องสุภาพอ่อนหวาน
 ห้า ยึดมั่นกตัญญู
 หก เป็นผู้รู้รักการงาน
 เจ็ด ต้องศึกษาให้เชี่ยวชาญ ต้องมานะบากบั่น ไม่เกียจ ไม่คร้าน
 แปด รู้จักออมประหยัด
 เก้า ต้องซื่อสัตย์ตลอดกาล น้ำใจนักกีฬากล้าหาญ ให้เหมาะกับการณ์สมัยชาติพัฒนา
 สิบ ทำตนให้เป็นประโยชน์ รู้บาปบุญคุณโทษ สมบัติชาติต้องรักษา
 เด็กสมัยชาติพัฒนา จะเป็นเด็กดีพาชาติไทยเจริญ

บทเพลง “ครูเอ๋ย ครูดี”

(ทำนองเพลง “เด็กเอ๋ย เด็กดี”)

ครูเอ๋ย ครูดี ต้องรู้วิธีสะท้อนคิดหกขั้น (ซ้ำ)
 หนึ่ง บรรยายเหตุการณ์หนา
 สอง บอกมาคิดไรนั้น
 สาม ควรประเมินประสบการณ์
 สี่ เหตุการณ์นั้นต้องวิเคราะห์แตกฉาน
 ห้า จงสรุปไว้ให้ดี สถานการณ์เช่นนี้ ครูมิต้องหวาดหวั่น
 หก แผนปฏิบัติการ ควรทำอย่างไรนั้น ให้เหมาะกับกาลเวลา

ครูพันธุ์ใหม่ยุคพัฒนา จะเป็นครูดีพาศึกษาไทยเจริญ

บทเพลงครูเอ๋ยครูดีนี้ อาจจะร้องยากและจดจำได้ยากสำหรับบางคน จึงอยากขอให้เราช่วยกันนำกระบวนการสะท้อนคิดมาแต่งเป็นเพลงตามแนวเพลงที่ตนเองชื่นชอบ หากใครมีไอเดียดีๆ ลองแต่งเพลงนี้ดู หากใครคิดว่าเพลงของตนเองเจ๋ง มาร้องให้เพื่อนๆ ฟังก็ไม่ว่ากัน

แผนการจัดกิจกรรมฝึกอบรมที่ 2

หน่วยที่ 2 การฝึกทักษะการคิด

เรื่อง การฝึกทักษะการคิด

เวลา 3 ชั่วโมง

วัตถุประสงค์

ผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีทักษะการคิด

เนื้อหา

การฝึกทักษะการคิด

กิจกรรมการฝึกอบรม

1. ขั้นนำ

- วิทยากรสอบถามผู้เข้ารับการฝึกอบรมเกี่ยวกับประสบการณ์ด้านการคิด

2. ขั้นกิจกรรม

- วิทยากรอธิบายทักษะการคิดที่เกี่ยวข้องกับการสะท้อนคิด
- ให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมแบ่งกลุ่ม เพื่อเล่นเกมฝึกทักษะการคิด
- วิทยากรแจกใบงานที่ 2 เกมฝึกทักษะการคิด ได้แก่ การสังเกต การบรรยาย เหตุการณ์ การจำแนก การตั้งคำถาม การวิเคราะห์
- วิทยากรนำผู้เข้ารับการฝึกอบรมร่วมกิจกรรมเกมฝึกทักษะการคิด
- ให้แต่ละกลุ่มนำเสนอผลงานของตนเองโดยใช้เวลากลุ่มละ 7-10 นาที

3. ขั้นวิเคราะห์ อภิปรายผลจากกิจกรรม

- วิทยากรเก็บรวบรวมใบงานที่ 2 เกมฝึกทักษะการคิดของผู้เข้ารับการฝึกอบรมทุกกลุ่ม
- วิทยากรและผู้เข้ารับการฝึกอบรมสรุปแนวทางการฝึกทักษะการคิดร่วมกัน

4. ขั้นสรุปและประเมินผล

- วิทยากรประเมินผลการฝึกทักษะการคิดของแต่ละกลุ่ม
- วิทยากรและผู้เข้ารับการฝึกอบรมร่วมกันสรุปสาระสำคัญการนำทักษะการคิดไปใช้ในการสะท้อนคิด

สื่อประกอบการฝึกอบรม

1. ใบงานที่ 2 เกมฝึกทักษะการคิด

การวัดและประเมินผล

เครื่องมือวัด

- โดยประเมินจากการทำใบงานที่ 2

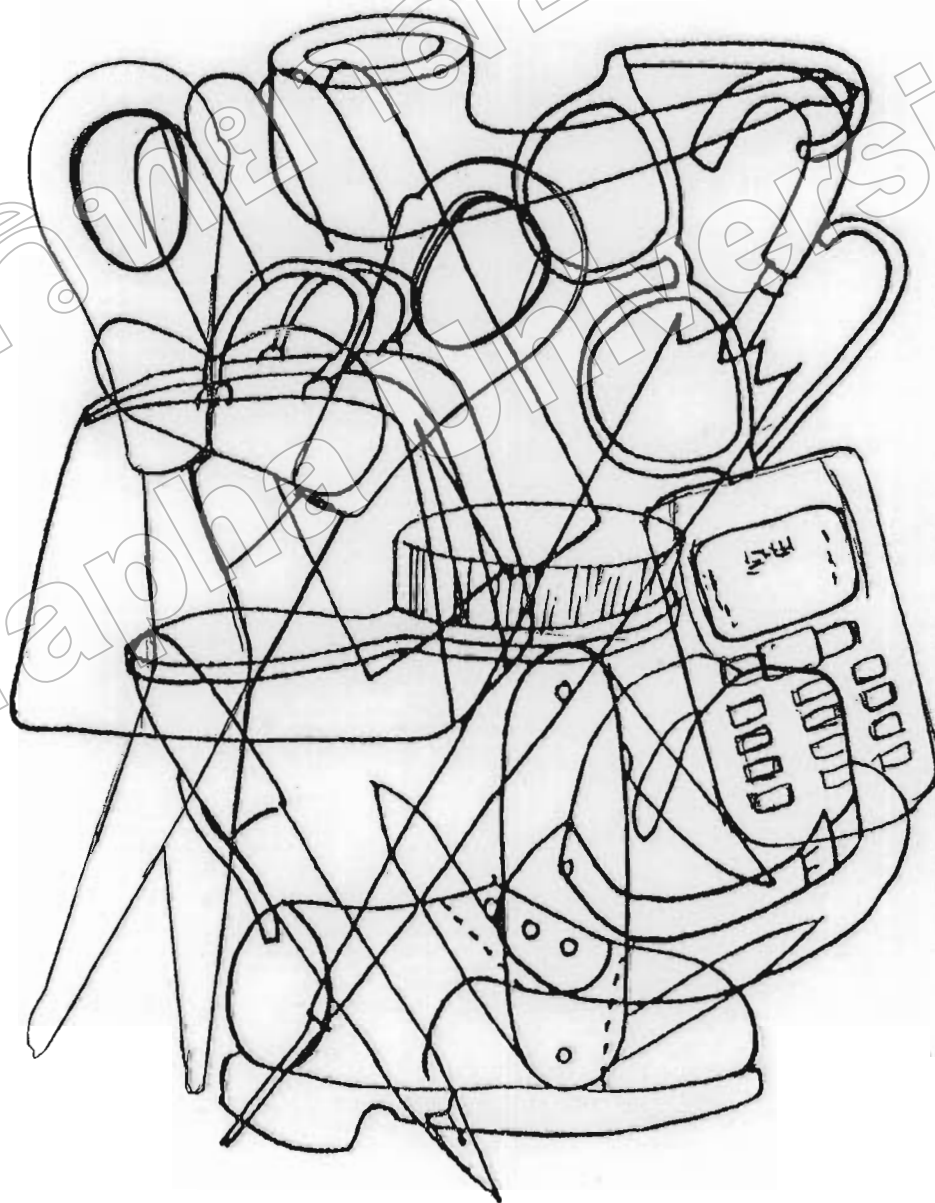
เกณฑ์

- คะแนนจากการประเมินทักษะการสะท้อนคิดไม่ต่ำกว่าระดับชำนาญการ

ใบงานที่ 2 เกมฝึกทักษะการคิด
(ที่มา: ประพันธ์ศิริ สุเสารัจ, การพัฒนาการคิด, 2551)

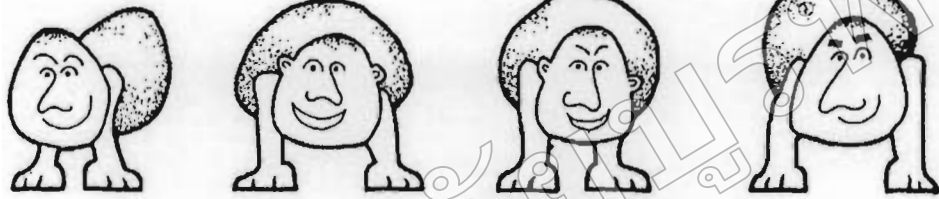
เกมฝึกการสังเกต

มีอะไรอยู่ในภาพนี้บ้าง ใครทราบแล้วเขียนคำตอบส่งเร็วที่สุด ถูกที่สุด รับรางวัลกันไปเลย

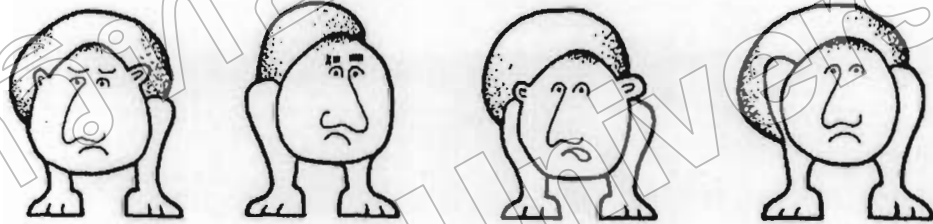

เกมฝึกการสังเกต

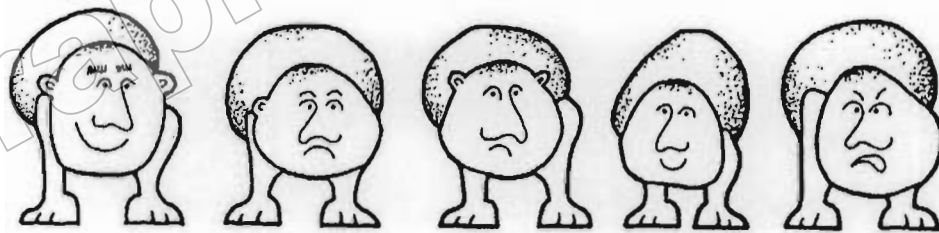
ตามหาสายลับ

นี่คือ “ครอบครัวนายก๊อง”

สายลับทั้ง 4 ถูกส่งมาป่วนครอบครัวนายก๊อง

ใครคือสายลับ
ตอบด่วน?

เกมฝึกบรรยายเหตุการณ์

จากภาพ จงตั้งชื่อเรื่อง บรรยายเหตุการณ์และความรู้สึกจากสิ่งที่เห็นในภาพ

จากภาพ จงตั้งชื่อเรื่อง บรรยายเหตุการณ์และความรู้สึกจากสิ่งที่เห็นในภาพ

มหาวิทยาลัยบูรพา
Burapha University

เกมจับผิด

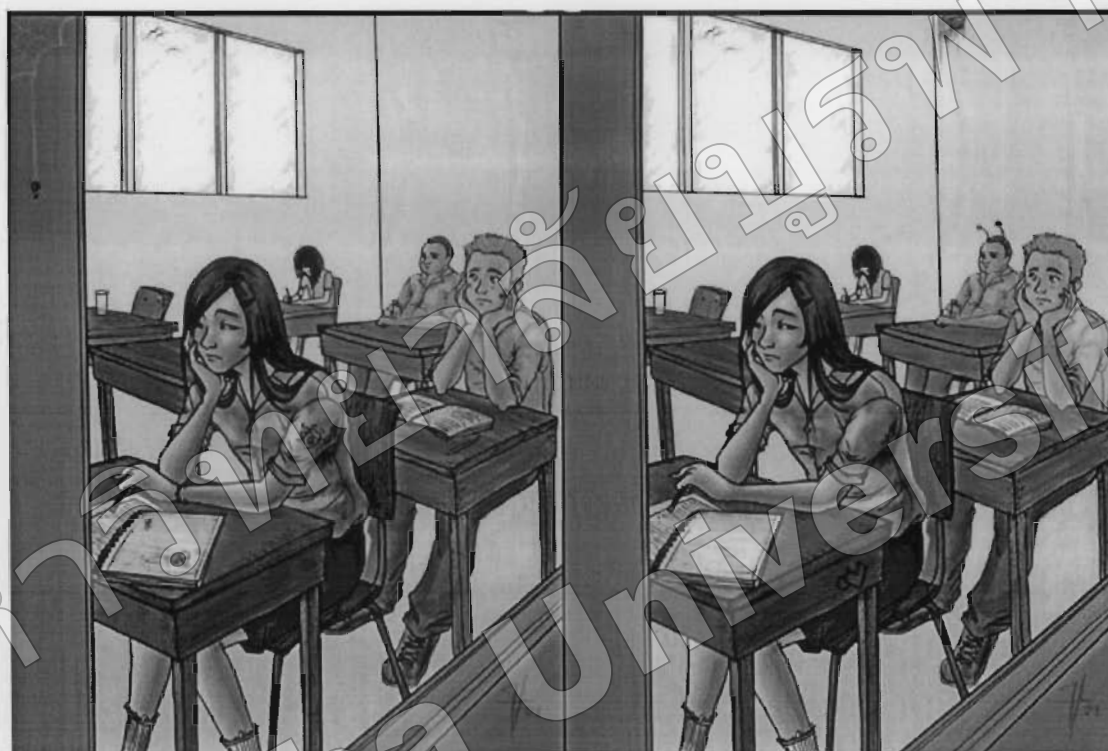
จงวงกลมล้อมรอบจุดที่แตกต่างกัน

1.
2.
3.
4.
5.
6.
7.
8.

เกมจับผิด

จงวงกลมล้อมรอบจุดที่แตกต่างกัน

1.
2.
3.
4.
5.
6.

เกมฝึกตั้งคำถาม

ลองฝึกตั้งคำถามจากคำตอบดังภาพ

คำถาม

1.
2.
3.
4.
5.

คำตอบ

คำถาม

1.
2.
3.
4.
5.

คำตอบ

คำถาม

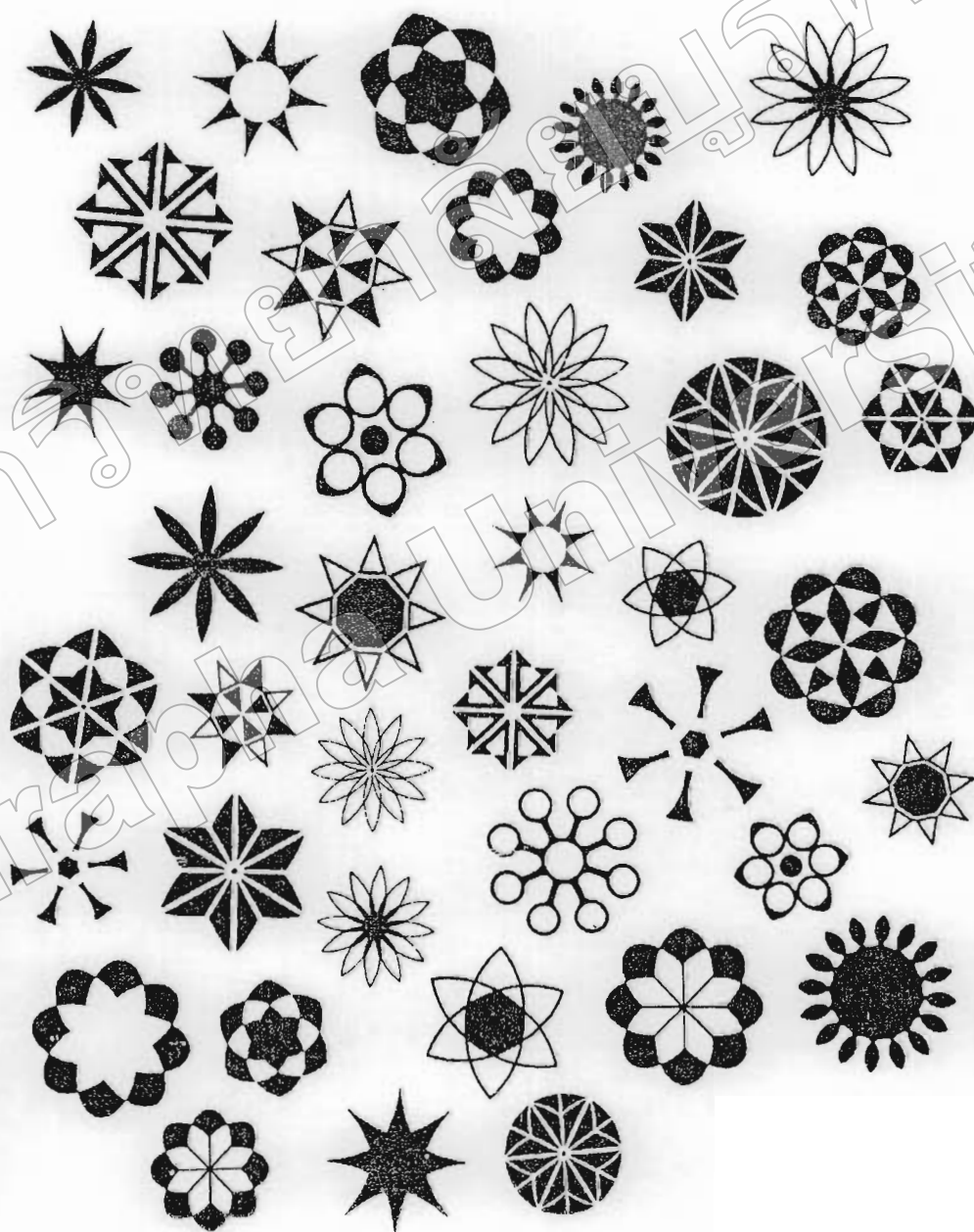
1.
2.
3.
4.
5.

คำตอบ

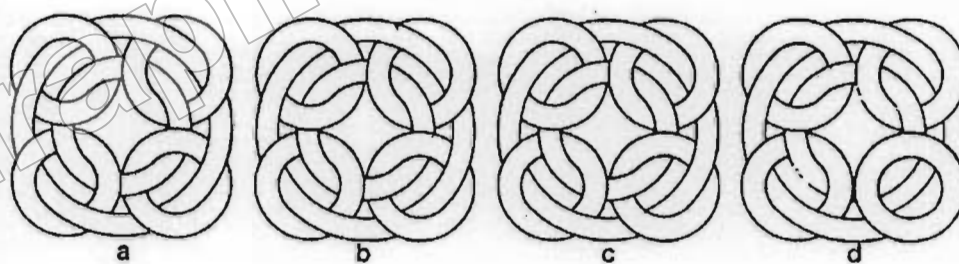
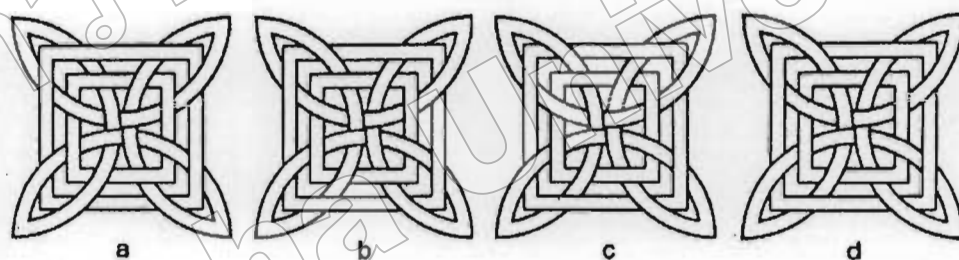
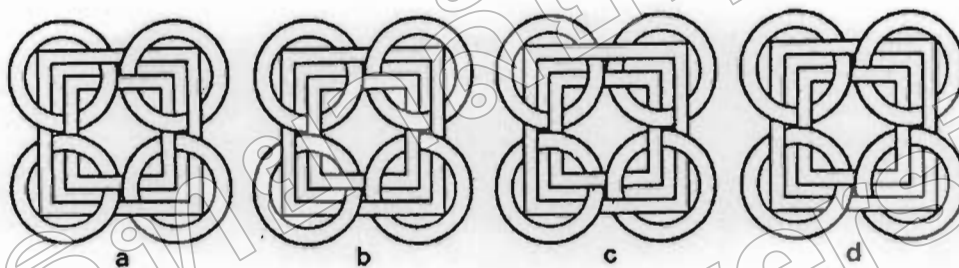
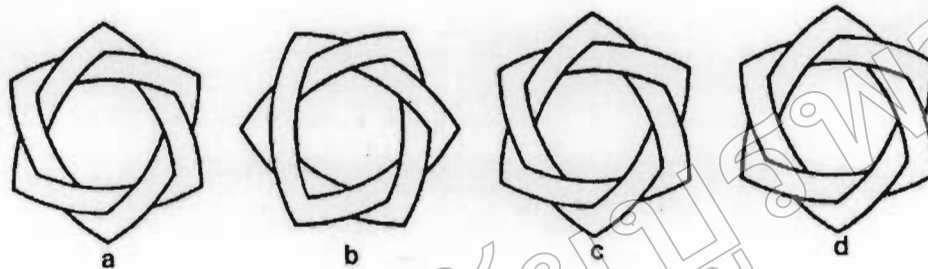

เกมฝึกคิดวิเคราะห์

มีภาพทั้งหมด 19 คู่ มีภาพที่เหมือนกัน 18 คู่
แต่มีภาพอยู่ 1 คู่ ที่ไม่เหมือนกัน ลองหาภาพคู่กันดูซิ เจอแล้ววงกลมเลย!

ข้อใดไม่เข้าพวก

แผนการจัดกิจกรรมฝึกอบรมที่ 3

หน่วยที่ 3 วิธีการสะท้อนคิด

เรื่อง การสะท้อนคิดโดยใช้วิธีเขียนบันทึก

เวลา 3 ชั่วโมง

วัตถุประสงค์

ผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีทักษะการสะท้อนคิดโดยใช้วิธีเขียนบันทึกไม่ต่ำกว่าระดับพื้นฐาน

เนื้อหา

การสะท้อนคิดโดยวิธีเขียนบันทึก

กิจกรรมการฝึกอบรม

1. ขั้นนำ

- วิทยากรทบทวนกระบวนการสะท้อนคิดให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรม พร้อมทั้งซักถามเพื่อทบทวนความรู้

2. ขั้นกิจกรรม

- วิทยากรอธิบายการสะท้อนคิดโดยวิธีเขียนบันทึก
- วิทยากรสาธิตวิธีสะท้อนคิดโดยการเขียนบันทึก ตามตัวอย่าง
- ให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมแบ่งกลุ่ม ๆ ละ 5-6 คน
- วิทยากรแจกใบงานที่ 3 ให้กับผู้เข้ารับการฝึกอบรมแต่ละกลุ่ม
- ให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมแต่ละกลุ่มฝึกสะท้อนคิดโดยวิธีเขียนบันทึก จากกรณีตัวอย่าง
ในใบงานที่ 3 โดยเขียนตามกระบวนการสะท้อนคิด 6 ขั้น ได้แก่ ขั้นที่ 1 ขันบรรยายเหตุการณ์
ขั้นที่ 2 ขันบอกความรู้สึก ขั้นที่ 3 ขันประเมินประสบการณ์ ขั้นที่ 4 ขันวิเคราะห์สถานการณ์
ขั้นที่ 5 ขันสรุป และขั้นที่ 6 ขันปฏิบัติตามแผน ให้เวลาประมาณ 30 นาที

- ให้แต่ละกลุ่มนำเสนอผลงานของตนเองโดยใช้เวลากลุ่มละ 7-10 นาที

3. ขั้นวิเคราะห์ อภิปรายผลจากกิจกรรม

- วิทยากรเก็บรวบรวมใบงานที่ 3 ของผู้เข้ารับการฝึกอบรมทุกกลุ่ม
- วิทยากรและผู้เข้ารับการฝึกอบรมร่วมกันอภิปรายการสะท้อนคิดโดยวิธีเขียนบันทึก

4. ขั้นสรุปและประเมินผล

- วิทยากรประเมินผลงานการสะท้อนคิดของแต่ละกลุ่ม

- วิทยากรและผู้เข้ารับการฝึกอบรมร่วมกันสรุปสาระสำคัญของการสะท้อนคิดโดยวิธีเขียนบันทึก

สื่อประกอบการฝึกอบรม

1. ตัวอย่างการสะท้อนคิดโดยวิธีเขียนบันทึก
2. ใบงานที่ 3 การสะท้อนคิดโดยวิธีเขียนบันทึก

การวัดและประเมินผล

เครื่องมือวัด

- แบบประเมินทักษะการสะท้อนคิดโดยประเมินจากการทำใบงานที่ 3

เกณฑ์

- คะแนนจากการประเมินทักษะการสะท้อนคิดไม่ต่ำกว่าระดับชำนาญการ

ตัวอย่างการสะท้อนคิดโดยวิธีเขียนบันทึก

กรณีศึกษา 1

“ โทนี่เกิดอาการผม่วง และหนังศีรษะเป็นผื่นแดง ”

ฝึกเขียนตามกระบวนการสะท้อนคิด 6 ขั้น

ขั้นที่ 1 บรรยายเหตุการณ์ โดยการตอบคำถามว่า “เกิดอะไรขึ้น”

โทนี่เกิดอาการผม่วงและหนังศีรษะเป็นผื่นแดง

ขั้นที่ 2 บอกความรู้สึก โดยการตอบคำถามว่า “เราคิดอะไรและรู้สึกอย่างไร”

อาการผม่วงและหนังศีรษะเป็นผื่นแดงของ โทนี่ เป็นอาการที่อาจเกิดขึ้นได้กับทุก ๆ คน ซึ่งในเบื้องต้นอาจทำการดูแลรักษาด้วยตนเองก่อน หากไม่ดีขึ้นควรไปพบแพทย์

ขั้นที่ 3 ประเมินประสบการณ์ โดยการประเมินว่า “อะไรดีและอะไรไม่ดี”

จากที่เคยอ่านวารสารและดูรายการโทรทัศน์ เคยมีผู้กล่าวถึงสาเหตุดังกล่าว รวมทั้งเคยเกิดขึ้นกับตนเอง คิดว่าอาการของโทนี่น่าจะเกิดจาก

1. แชมพูหรือครีมเจลใ้ผมต่าง ๆ อาจหมดอายุเนื่องจาก โทนี่ซื้อมาใช้มานาน

2. แชมพูหรือครีมเจลใ้ผมต่าง ๆ อาจมาเนื่องจากผู้จำหน่ายนำสินค้าหมดอายุมาจำหน่ายให้กับผู้บริโภค

1. โทนี่รักษาความสะอาดของผมและหนังศีรษะไม่ดีพอ ควรรักษาความสะอาดให้มากขึ้น

2. โทนี่อาจแพ้สารเคมีจากแชมพูหรือครีมเจลใ้ผมต่าง ๆ ควรหยุดใช้ทันที

ขั้นที่ 4 วิเคราะห์สถานการณ์โดยตอบคำถามว่า “เราตระหนักหรืออะไรจากสถานการณ์นั้น”

หากเราเกิดผม่วงและคันหนังศีรษะควรหยุดใช้แชมพูหรือครีมเจลใ้ผมต่าง ๆ ที่ใช้อยู่ในขณะนั้น เพื่อหาสาเหตุของอาการ ก่อนซื้อและก่อนใช้แชมพูหรือครีมเจลใ้ผมต่าง ๆ ควรตรวจสอบวันหมดอายุ และอ่านฉลากกำกับสินค้าก่อนตัดสินใจซื้อ

ขั้นที่ 5 สรุป โดยการตอบคำถามว่า “อะไรที่สามารถทำได้ในสถานการณ์เช่นนี้”

หากเราต้องการซื้อแชมพูหรือครีมเจลใ้ผมต่าง ๆ ต้องดูวันหมดอายุและส่วนประกอบของแชมพูหรือครีมเจลใ้ผมนั้นให้ดี

ขั้นที่ 6 วางแผนปฏิบัติการ โดยการตอบคำถามว่า “เราควรทำอย่างไรหากเกิดเหตุการณ์เช่นนี้”

หากมีอาการผม่วงหรือหนังศีรษะแดงควรหยุดใช้แชมพูหรือครีมเจลใ้ผมต่าง ๆ ทันที และเปลี่ยนไปใช้แชมพูที่มีกรดและด่างอ่อน เช่น แชมพูเด็ก หรืออาจเปลี่ยนไปใช้แชมพู

ที่สกัดจากธรรมชาติ เพื่อให้ได้รับสารเคมีน้อยที่สุด หากอาการยังไม่ดีขึ้นควรไปพบแพทย์เพื่อจะได้รับการรักษาที่ถูกต้องต่อไป

ฝึกการสะท้อนคิดโดยวิธีเขียนบันทึก

โทนีเกิดอาการผรุสว่และหนังศีรษะเป็นผื่นแดง ซึ่งเป็นอาการที่อาจเกิดขึ้นได้กับทุกคน ซึ่งในเบื้องต้นอาจทำการดูแลรักษาด้วยตนเองก่อน หากไม่ดีขึ้นควรไปพบแพทย์จากที่เคยอ่านวารสารและดูรายการโทรทัศน์ เคยมีผู้กล่าวถึงสาเหตุดังกล่าว รวมทั้งเคยเกิดขึ้นกับตนเอง คิดว่าอาการของโทนีน่าจะเกิดจากแชมพูหรือครีมเจลใส่ผมต่างๆ อาจหมดอายุเนื่องจากโทนีซื้อมาเก็บไว้นาน หรือผู้จำหน่ายนำสินค้าหมดอายุมาจำหน่ายให้กับผู้บริโภคถือเป็นการเอาเปรียบผู้บริโภคอย่างยิ่ง หรืออาจเกิดจากโทนีรักษาความสะอาดของผมและหนังศีรษะไม่ดีพอ หรืออาจแพ้สารเคมีจากแชมพูหรือครีมเจลใส่ผมต่างๆ โทนีควรหยุดใช้ทันที

หากเราเกิดผรุสว่และคันหนังศีรษะควรหยุดใช้แชมพูหรือครีมเจลใส่ผมต่างๆ ที่ใช้อยู่ในขณะนั้นทันที เพื่อหาสาเหตุของอาการ และควรรักษาความสะอาดให้มากขึ้น ก่อนซื้อและก่อนใช้แชมพูหรือครีมเจลใส่ผมต่างๆ ควรตรวจสอบวันหมดอายุ และอ่านฉลากกำกับสินค้า ส่วนประกอบของแชมพูหรือครีมเจลใส่ผมเหล่านั้นให้ถี่ถ้วนตัดสินใจซื้อ

การดูแลรักษาด้วยตนเองหลังจากหยุดแชมพูหรือครีมเจลใส่ผมต่างๆ ควรเปลี่ยนไปใช้แชมพูที่มีกรดและด่างอ่อน เช่น แชมพูเด็ก หรืออาจเปลี่ยนไปใช้แชมพูที่สกัดจากธรรมชาติ เพื่อให้ได้รับสารเคมีน้อยที่สุด หากอาการยังไม่ดีขึ้นควรไปพบแพทย์เพื่อจะได้รับการรักษาที่ถูกต้องต่อไป

ตัวอย่างการสะท้อนคิดโดยวิธีเขียนบันทึก

กรณีศึกษา 2

“ ครูปัญญาสอนนักเรียนมานานหลายปี ทำให้มีความเชี่ยวชาญในเนื้อหาที่ตนเองสอนมาก แต่ครูปัญญายังคงใช้วิธีสอนแบบเดิมๆ ตลอดระยะเวลาหลายปี เช่น ให้นักเรียนจดตามครู หรือ บรรยายหน้าชั้น ส่งผลให้นักเรียนขาดคุณลักษณะใฝ่เรียนรู้เพราะเคยชินกับการสอนแบบนี้”

ฝึกเขียนตามกระบวนการสะท้อนคิด 6 ขั้น

ขั้นที่ 1 บรรยายเหตุการณ์ โดยการตอบคำถามว่า “เกิดอะไรขึ้น”

- ครูปัญญาสอนนักเรียนมานานหลายปี
- ครูปัญญาเชี่ยวชาญในเนื้อหา
- ครูปัญญาใช้วิธีสอนแบบเดิมๆ เช่น ให้นักเรียนจดตามครู หรือ บรรยายหน้าชั้น
- นักเรียนที่ครูปัญญาสอนขาดคุณลักษณะใฝ่เรียนรู้

ขั้นที่ 2 บอกความรู้สึก โดยการตอบคำถามว่า “เรารู้สึกอย่างไรและรู้สึกอย่างไร”

การที่นักเรียนขาดคุณลักษณะใฝ่เรียนรู้ น่าจะเป็นเพราะวิธีสอนของครูปัญญา

ขั้นที่ 3 ประเมินประสบการณ์ โดยการประเมินว่า “อะไรดีและอะไรไม่ดี”

การสอนมานานถือเป็นสิ่งที่ดีเพราะจะทำให้ครูผู้สอนเชี่ยวชาญในเนื้อหานั้นๆ แต่การสอนโดยวิธีเดิมๆ อาจจะไม่เหมาะสมนัก จากการศึกษาตำราด้านการศึกษา มีนักการศึกษาได้นำเสนอทฤษฎีการเรียนรู้ วิธีสอน และเทคนิคการสอนต่างๆ เพื่อพัฒนานักเรียนในแต่ละด้าน ซึ่งการสอนแบบเดิมๆ ของครูปัญญาอาจเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้นักเรียนขาดคุณลักษณะใฝ่เรียนรู้

ขั้นที่ 4 วิเคราะห์สถานการณ์ โดยตอบคำถามว่า “เราตระหนักรู้อะไรจากสถานการณ์นั้น”

- ประสบการณ์ด้านการสอนของครูทำให้ครูผู้สอนเชี่ยวชาญในเนื้อหานั้นๆ
- การสอนแบบเดิมๆ ทำให้นักเรียนขาดคุณลักษณะใฝ่เรียนรู้ อาจเป็นเพราะครูขาดเทคนิคการสอน

- หากต้องการพัฒนานักเรียนในด้านใดควรสอนหรือจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้เหมาะสม

ขั้นที่ 5 สรุป โดยการตอบคำถามว่า “อะไรที่สามารถทำได้ในสถานการณ์เช่นนี้”

ในสถานการณ์เช่นนี้ หากเราเป็นครูปัญญาจะต้องปรับเปลี่ยนวิธีสอนอย่างเร่งด่วน เพื่อจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลาย เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ให้ผู้เรียนรู้จักการเรียนรู้ด้วยตนเอง เพื่อให้ผู้เรียนใฝ่เรียนรู้

ขั้นที่ 6 วางแผนปฏิบัติการ โดยการตอบคำถามว่า “เราควรทำอย่างไรหากเกิดเหตุการณ์เช่นนี้”

หากเกิดเหตุการณ์เช่นนี้ ครูผู้สอนควรปรับเปลี่ยนวิธีสอนของตนเอง และควรพัฒนาตนเองให้สามารถในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ได้หลากหลาย โดยโรงเรียนควรสนับสนุนและส่งเสริมครู เช่น ส่งครูไปฝึกอบรมเทคนิคการสอนใหม่ ๆ จัดหาสื่อ แหล่งเรียนที่เอื้อต่อการเรียนรู้ เป็นต้น

ฝึกการสะท้อนคิดโดยวิธีเขียนบันทึก

ครูปัญญาสอนนักเรียนมานานหลายปี ทำให้มีความเชี่ยวชาญในเนื้อหาที่ตนเองสอนมาก แต่ครูปัญญายังคงใช้วิธีสอนแบบเดิม ๆ ตลอดระยะเวลาหลายปี เช่น ให้นักเรียนจดตามครู หรือ บรรยายหน้าชั้น ส่งผลให้นักเรียนขาดคุณลักษณะใฝ่เรียนรู้ เพราะเคยชินกับการสอนแบบนี้ ซึ่งการที่นักเรียนขาดคุณลักษณะใฝ่รู้นี้จะเป็นเพราะวิธีสอนของครูปัญญา การสอนมานานถือเป็นสิ่งที่ดีเพราะจะทำให้ครูผู้สอนเชี่ยวชาญในเนื้อหานั้น ๆ แต่การสอนโดยวิธีเดิม ๆ อาจจะไม่เหมาะสมนัก จากการศึกษาด้านการศึกษา มีนักการศึกษาได้นำเสนอทฤษฎีการเรียนรู้ วิธีสอน และเทคนิคการสอนต่าง ๆ เพื่อพัฒนานักเรียนในแต่ละด้าน ซึ่งการสอนแบบเดิม ๆ ของครูปัญญา อาจเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้นักเรียนขาดคุณลักษณะการใฝ่เรียนรู้ จากสถานการณ์นี้ทำให้รู้ว่า ประสิทธิภาพด้านการสอนของครูทำให้ครูผู้สอนเชี่ยวชาญในเนื้อหานั้น ๆ ก็จริง แต่การสอนแบบเดิม ๆ ทำให้นักเรียนขาดคุณลักษณะการใฝ่เรียนรู้ ซึ่งอาจเป็นเพราะครูขาดเทคนิคการสอน หากต้องการพัฒนานักเรียนในด้านใดควรสอนหรือจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้เหมาะสม สรุปได้ว่า ในสถานการณ์เช่นนี้ หากเราเป็นครูปัญญาจะต้องปรับเปลี่ยนวิธีสอนอย่างเร่งด่วน เพื่อจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลาย เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ให้ผู้เรียนรู้จักการเรียนรู้ด้วยตนเอง เพื่อให้ผู้เรียนใฝ่เรียนรู้ เพราะฉะนั้นครูผู้สอนควรปรับเปลี่ยนวิธีสอนของตนเอง และควรพัฒนาตนเองให้สามารถในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ได้หลากหลาย โดยโรงเรียนควรสนับสนุนและส่งเสริมครู เช่น ส่งครูไปฝึกอบรมเทคนิคการสอนใหม่ ๆ จัดหาสื่อ แหล่งเรียนที่เอื้อต่อการเรียนรู้ เป็นต้น

ในงานที่ 3

กรณีศึกษา 3

“พระมาโรงเรียนสายเป็นประจำ ครูประจำชั้นรู้สึกวิตกกังวลกับพระมาก”

จงแบ่งกลุ่มๆ ละ 5 - 6 คน จากนั้นร่วมกันคิดระดมสมองและอภิปรายเพื่อสะท้อนคิดตามกระบวนการสะท้อนคิด 6 ขั้น จากกรณีศึกษาดังกล่าว โดยใช้วิธีเขียนบันทึกโดยใช้เวลาประมาณเกิน 30 นาที

แผนการจัดกิจกรรมฝึกอบรมที่ 4

หน่วยที่ 3 วิธีการสะท้อนคิด

เรื่อง การสะท้อนคิดโดยใช้วิธีสัมภาษณ์

เวลา 1 ชั่วโมง

วัตถุประสงค์

ผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีทักษะการสะท้อนคิดโดยใช้วิธีเขียนบันทึกไม่ต่ำกว่าระดับ

ชำนาญการ

เนื้อหา

วิธีการสะท้อนคิดโดยใช้วิธีสัมภาษณ์

กิจกรรมการฝึกอบรม

1. ขั้นนำ

- วิทยากรทบทวนกระบวนการสะท้อนคิดให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรม โดยร่วมกันขับร้องบทเพลง “ครูเอ๋ย ครูดี” พร้อมทั้งซักถามเพื่อทบทวนความรู้

2. ขั้นกิจกรรม

- วิทยากรอธิบายวิธีการสะท้อนคิดโดยใช้วิธีสัมภาษณ์
- วิทยากรสาธิตวิธีสะท้อนคิดสะท้อนคิดโดยใช้วิธีสัมภาษณ์ผ่านวิดีโอ
- ให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมฝึกการสัมภาษณ์โดยการฝึกตั้งคำถามและตอบคำถามตาม

หลักการสะท้อนคิดทั้ง 6 ขั้น

- วิทยากรแจกใบงานที่ 4 ให้กับผู้เข้ารับการฝึกอบรม
- ให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมจับคู่สนทนาเพื่อฝึกสะท้อนคิดโดยวิธีสัมภาษณ์ ตามกรณี

ตัวอย่างในใบงานที่ 4 โดยผลัดกันถาม - ตอบ ให้เวลาประมาณ 20 นาที โดยให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมประเมินทักษะการสะท้อนคิดของกลุ่มสนทนา

3. ขั้นวิเคราะห์ อภิปรายผลจากกิจกรรม

- วิทยากรซักถามผู้เข้ารับการฝึกอบรมเกี่ยวกับข้อสรุปในการสะท้อนคิดโดยวิธีสัมภาษณ์

4. ขั้นสรุปและประเมินผล

- ให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมประเมินทักษะการสะท้อนคิดของกลุ่มสนทนา
- วิทยากรและผู้เข้ารับการฝึกอบรมร่วมกันสรุปสาระสำคัญของวิธีการสะท้อนคิด

โดยใช้วิธีสัมภาษณ์

สื่อประกอบการฝึกอบรม

1. ตัวอย่างการสะท้อนคิดโดยใช้วิธีสัมภาษณ์
2. ใบงานที่ 4 การสะท้อนคิดโดยใช้วิธีสัมภาษณ์

การวัดและประเมินผล

เครื่องมือวัด

- แบบประเมินทักษะการสะท้อนคิด โดยประเมินจากการทำใบงานที่ 4

เกณฑ์

- คะแนนจากการประเมินทักษะการสะท้อนคิดไม่ต่ำกว่าระดับชำนาญการ

ตัวอย่างการสะท้อนคิดโดยใช้วิธีสัมภาษณ์

กรณีศึกษา 1

“ โทนีเกิดอาการผม่วง และหงส์ศีรษะเป็นผื่นแดง ”

ฝึกสนทนาโดยการ ถาม – ตอบ ตามกระบวนการสะท้อนคิด 6 ขั้น

ขั้นที่ 1 บรรยายเหตุการณ์

ผู้ถาม : เกิดอะไรขึ้นกับโทนี?

ผู้ตอบ : โทนีเกิดอาการผม่วงและหงส์ศีรษะเป็นผื่นแดง

ขั้นที่ 2 บอกความรู้สึก

ผู้ถาม : เพราะอะไรจึงเกิดเหตุการณ์แบบนี้กับโทนี? โทนีควรทำอะไร?

ผู้ตอบ : อาการผม่วงและหงส์ศีรษะเป็นผื่นแดงของโทนี เป็นอาการที่อาจเกิดขึ้นได้กับทุกๆ คน ซึ่งในเบื้องต้นอาจทำการดูแลรักษาด้วยตนเองก่อน หากไม่ดีขึ้นควรไปพบแพทย์

ขั้นที่ 3 ประเมินประสบการณ์

ผู้ถาม : ทำไมถึงคิดอย่างนั้นล่ะ? มีเหตุผลอะไร?

ผู้ตอบ : จากที่เคยอ่านวารสารและดูรายการโทรทัศน์ เคยมีผู้กล่าวถึงสาเหตุดังกล่าว รวมทั้งเคยเกิดขึ้นกับตนเอง คิดว่าอาการของโทนีน่าจะเกิดจาก

1. แชมพูหรือครีมเจลใส่ผมต่าง ๆ อาจหมดอายุเนื่องจากโหมนี้ซื้อมาเก็บไว้นาน
2. แชมพูหรือครีมเจลใส่ผมต่าง ๆ อาจมาเนื่องจากผู้จำหน่ายนำสินค้าหมดอายุมาจำหน่ายให้กับผู้บริโภค
3. โหมนี้รักษาความสะอาดของผมและหนังศีรษะไม่ดีพอ ควรรักษาความสะอาดให้มากขึ้น
4. โหมนี้อาจแพ้สารเคมีจากแชมพูหรือครีมเจลใส่ผมต่าง ๆ ควรหยุดใช้ทันที

ขั้นที่ 4 วิเคราะห์สถานการณ์

ผู้ถาม : เราได้ข้อคิดจากเรื่องของโหมนีอย่างไร

ผู้ตอบ : หากเราเกิดผมร่วงและคันหนังศีรษะควรหยุดใช้แชมพูหรือครีมเจลใส่ผมต่าง ๆ ที่ใช้อยู่ในขณะนั้น เพื่อหาสาเหตุของอาการ ก่อนซื้อและก่อนใช้แชมพูหรือครีมเจลใส่ผมต่าง ๆ ควรตรวจสอบวันหมดอายุ และอ่านฉลากกำกับสินค้าก่อนตัดสินใจซื้อ

ขั้นที่ 5 สรุป

ผู้ถาม : เราควรป้องกันอาการผมร่วงและหนังศีรษะเป็นผื่นแดงอย่างไร?

ผู้ตอบ : หากเราต้องการซื้อแชมพูหรือครีมเจลใส่ผมต่าง ๆ ต้องดูวันหมดอายุและส่วนประกอบของแชมพูหรือครีมเจลใส่ผมให้ดี

ขั้นที่ 6 วางแผนปฏิบัติการ

ผู้ถาม : ถ้าเราผมร่วงและหนังศีรษะเป็นผื่นแดงควรทำอย่างไร?

ผู้ตอบ : หากมีอาการผมร่วงหรือหนังศีรษะแดงควรหยุดใช้แชมพูหรือครีมเจลใส่ผมต่าง ๆ ทันที และเปลี่ยนไปใช้แชมพูที่มีกรดและด่างอ่อน เช่น แชมพูเด็ก หรืออาจเปลี่ยนไปใช้แชมพูที่สกัดจากธรรมชาติ เพื่อให้ได้รับสารเคมีน้อยที่สุด หากอาการยังไม่ดีขึ้นควรไปพบแพทย์ เพื่อจะได้รับการรักษาที่ถูกต้องต่อไป

ตัวอย่างการสะท้อนคิดโดยใช้วิธีสัมภาษณ์

กรณีศึกษา 2

“ครูปัญญาสอนนักเรียนมานานหลายปี ทำให้มีความเชี่ยวชาญในเนื้อหาที่ตนเองสอนมาก แต่ครูปัญญายังคงใช้วิธีสอนแบบเดิมๆ ตลอดระยะเวลาหลายปี เช่น ให้นักเรียนจดตามครู หรือ บรรยายหน้าชั้น ส่งผลให้นักเรียนขาดคุณลักษณะใฝ่เรียนรู้เพราะเคยชินกับการสอนแบบนี้”

ฝึกสนทนาโดยการ ถาม – ตอบ ตามกระบวนการสะท้อนคิด 6 ขั้น

ขั้นที่ 1 บรรยายเหตุการณ์

ผู้ถาม : เกิดอะไรขึ้นกับครูปัญญา?

ผู้ตอบ : ครูปัญญาสอนนักเรียนมานานหลายปีจนมีความเชี่ยวชาญในเนื้อหา มาก แต่ครูปัญญาใช้วิธีสอนแบบเดิมๆ เช่น ให้นักเรียนจดตามครู หรือ บรรยายหน้าชั้น ทำให้นักเรียนที่ครูปัญญาสอนขาดคุณลักษณะใฝ่เรียนรู้

ขั้นที่ 2 บอกความรู้สึก

ผู้ถาม : เพราะอะไรนักเรียนจึงขาดคุณลักษณะใฝ่เรียนรู้?

ผู้ตอบ : น่าจะเป็นเพราะวิธีสอนของครูปัญญา

ผู้ถาม : ทำไมครูปัญญาจึงสอนด้วยวิธีเดิมๆ?

ผู้ตอบ : อาจจะเป็นเพราะขาดเทคนิคการสอน

ขั้นที่ 3 ประเมินประสบการณ์

ผู้ถาม : ทำไมถึงคิดอย่างนั้นล่ะ? มีเหตุผลอะไร?

ผู้ตอบ : การสอนมานานถือเป็นสิ่งที่ดีเพราะจะทำให้ครูผู้สอนเชี่ยวชาญในเนื้อหา นั้นๆ แต่การสอนโดยวิธีเดิมๆ อาจจะไม่เหมาะสมนัก จากการศึกษาตำราด้านการศึกษามี นักการศึกษาได้นำเสนอทฤษฎีการเรียนรู้ วิธีสอน และเทคนิคการสอนต่างๆ เพื่อพัฒนานักเรียน ในแต่ละด้าน ซึ่งการสอนแบบเดิมๆ ของครูปัญญาอาจเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้นักเรียนขาด คุณลักษณะการใฝ่เรียนรู้

ขั้นที่ 4 วิเคราะห์สถานการณ์

ผู้ถาม : เราได้ข้อคิดจากเรื่องของครูปัญญายังไง

ผู้ตอบ : ประสบการณ์ด้านการสอนของครูทำให้ครูผู้สอนเชี่ยวชาญในเนื้อหาอื่นๆ

แต่การสอนแบบเดิมๆ ทำให้นักเรียนขาดคุณลักษณะการเรียนรู้ อาจเป็นเพราะครูขาดเทคนิคการสอน หากต้องการพัฒนานักเรียนในด้านใดควรสอนหรือจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้เหมาะสม

ขั้นที่ 5 สรุป

ผู้ถาม : ครูปัญญาควรทำอะไรต่อไป?

ผู้ตอบ : หากเราเป็นครูปัญญาจะต้องปรับเปลี่ยนวิธีสอนอย่างเร่งด่วน เพื่อจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลาย เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ให้ผู้เรียนรู้จักการเรียนรู้ด้วยตนเอง เพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้

ขั้นที่ 6 วางแผนปฏิบัติการ

ผู้ถาม : การจัดการเรียนรู้ที่ดีต้องทำอะไร?

ผู้ตอบ : ครูผู้สอนควรปรับเปลี่ยนวิธีสอนของตนเอง และควรพัฒนาตนเองให้สามารถในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ได้หลากหลาย โดยโรงเรียนควรสนับสนุนและส่งเสริมครู เช่น ส่งครูไปฝึกอบรมเทคนิคการสอนใหม่ๆ จัดหาสื่อ แหล่งเรียนที่เอื้อต่อการเรียนรู้ เป็นต้น

ใบงานที่ 4

กรณีศึกษา 4

“ผลการเรียนของสุวิทย์ลดลงอย่างต่อเนื่องมา 2 ภาคเรียนแล้ว สุวิทย์จะอย่างไรจึงจะพัฒนาผลการเรียนตนเองได้”

จงจับคู่สนทนา จากนั้นสลับกันถาม-ตอบ เพื่อสะท้อนคิดตามกระบวนการสะท้อนคิด 6 ขั้น จากกรณีศึกษาดังกล่าว โดยใช้วิธีสัมภาษณ์ ให้เวลาไม่เกิน 30 นาที

แผนการจัดกิจกรรมฝึกอบรมที่ 5

หน่วยที่ 4 การนำหลักการสะท้อนคิดไปใช้ในการปฏิบัติการสอน

เรื่อง การสะท้อนคิดการปฏิบัติการสอนโดยใช้วิธีเขียนบันทึก

เวลา 3 ชั่วโมง

วัตถุประสงค์

ผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีทักษะการสะท้อนคิดในการปฏิบัติการสอนไม่ต่ำกว่าระดับ

ชำนาญการ

เนื้อหา

การสะท้อนคิดการปฏิบัติการสอน โดยใช้วิธีเขียนบันทึก

กิจกรรมการฝึกอบรม

1. ขั้นนำ

- วิทยากรอธิบายและยกตัวอย่างผลการศึกษาศาษาปัญหาการฝึกปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมทราบ

2. ขั้นกิจกรรม

- วิทยากรยกตัวอย่างกรณีศึกษาจากปัญหาการฝึกปฏิบัติการสอน
- ให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมร่วมกันเสนอแนวทางการนำหลักการสะท้อนคิดไปใช้ในการแก้ปัญหาในการปฏิบัติการสอนโดยการเขียนบันทึก
- วิทยากรแจกใบงานที่ 5 ให้กับผู้เข้ารับการฝึกอบรม
- ให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมสะท้อนคิดในการปฏิบัติการสอนจากกรณีศึกษาในใบงานที่ 5 ตามกระบวนการสะท้อนคิด 6 ขั้น โดยใช้เวลา 30 นาที

3. ขั้นวิเคราะห์ อภิปรายผลจากกิจกรรม

- สุ่มเลือกผู้เข้ารับการฝึกอบรมมานำเสนอผลการสะท้อนคิด
- วิทยากรและผู้เข้ารับการฝึกอบรมร่วมกันอภิปรายผลการสะท้อนคิดในการปฏิบัติการสอน

4. ขั้นสรุปและประเมินผล

- วิทยากรเก็บรวบรวมใบงานที่ 5 เพื่อประเมินทักษะการสะท้อนคิดของผู้เข้ารับการฝึกอบรมทุกคน

สื่อประกอบการฝึกอบรม

1. ใบงานที่ 5 การสะท้อนคิดการปฏิบัติการสอนโดยใช้วิธีเขียนบันทึก

การวัดและประเมินผล

เครื่องมือวัด

- แบบประเมินทักษะการสะท้อนคิด โดยประเมินจากการทำใบงานที่ 5

เกณฑ์

- คะแนนจากการประเมินทักษะการสะท้อนคิดไม่ต่ำกว่าระดับชำนาญการ

ใบงานที่ 5

กรณีศึกษา 5

“สคศรีเป็นครูใหม่ สอนวิชาวิทยาศาสตร์ระดับประถมศึกษาในโรงเรียนแห่งหนึ่ง ซึ่งในโรงเรียนนี้มีครูจำนวน 26 คน ส่วนใหญ่เป็นครูผู้หญิง สคศรีไม่สนิทสนมกับเพื่อนร่วมงานจึงทำให้การประสานงานในโรงเรียนไม่ค่อยราบรื่น”

จงสะท้อนคิดตามกระบวนการสะท้อนคิด 6 ขั้น จากกรณีศึกษาดังกล่าว โดยใช้วิธีเขียนบันทึก โดยใช้เวลาไม่เกิน 30 นาที

แผนการจัดกิจกรรมฝึกอบรมที่ 6

หน่วยที่ 4 การนำหลักการสะท้อนคิดไปใช้ในการปฏิบัติการสอน

เรื่อง การสะท้อนคิดการปฏิบัติการสอนโดยใช้วิธีสัมภาษณ์ เวลา 1 ชั่วโมง

วัตถุประสงค์

ผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีทักษะการสะท้อนคิดในการปฏิบัติการสอนไม่ต่ำกว่าระดับ

ชำนานุกรม

เนื้อหา

การสะท้อนคิดการปฏิบัติการสอน โดยใช้วิธีสัมภาษณ์

กิจกรรมการฝึกอบรม

1. ชำนาญ

- วิทยากรอธิบายและยกตัวอย่างผลการศึกษาศาสนาปัญหาการฝึกปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมทราบ

2. ชำนาญกิจกรรม

- วิทยากรยกตัวอย่างกรณีศึกษาจากปัญหาการฝึกปฏิบัติการสอน
- ให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมร่วมกันเสนอแนะแนวทางในการนำหลักการสะท้อนคิดไปใช้ในการแก้ปัญหาในการปฏิบัติการสอนโดยการสัมภาษณ์
- วิทยากรแจกใบงานที่ 6 ให้กับผู้เข้ารับการฝึกอบรม
- ให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมสะท้อนคิดในการปฏิบัติการสอนจากกรณีศึกษาในใบงานที่ 10 ตามกระบวนการสะท้อนคิด 6 ขั้น โดยใช้เวลา 20 นาที

3. ชำนาญวิเคราะห์ อภิปรายผลจากกิจกรรม

- สุ่มเลือกผู้เข้ารับการฝึกอบรมมานำเสนอผลการสะท้อนคิด
- วิทยากรและผู้เข้ารับการฝึกอบรมร่วมกันอภิปรายผลการสะท้อนคิดในการปฏิบัติการสอน

4. ชำนาญสรุปและประเมินผล

- วิทยากรเก็บรวบรวมใบงานที่ 6 เพื่อประเมินทักษะการสะท้อนคิดของผู้เข้ารับการฝึกอบรมทุกคน

สื่อประกอบการฝึกอบรม

1. ใบงานที่ 6 การสะท้อนคิดการปฏิบัติการสอนโดยใช้วิธีสัมภาษณ์

การวัดและประเมินผล

เครื่องมือวัด

- แบบประเมินทักษะการสะท้อนคิด โดยประเมินจากการทำใบงานที่ 6

เกณฑ์

- คะแนนจากการประเมินทักษะการสะท้อนคิด ไม่ต่ำกว่าระดับชำนาญการ

ใบงานที่ 6

กรณีศึกษา 6

“ครูแสนดีเป็นครูใหม่ สอนวิชาคณิตศาสตร์ระดับประถมศึกษาในโรงเรียนแห่งหนึ่ง นักเรียนคนหนึ่งมักจะหยุดเรียนในวันที่ครูแสนดีสอน”

จงสะท้อนคิดตามกระบวนการสะท้อนคิด 6 ขั้น จากกรณีศึกษาดังกล่าว โดยใช้วิธี
สนทนา โดยใช้เวลาไม่เกิน 30 นาที

สถานการณ์สมมติ
(ใช้สำหรับการวัดทักษะการสะท้อนคิด)

ครูสมชัยเป็นนิสิตฝึกปฏิบัติการสอนวิชาคณิตศาสตร์ ชั้น ม.3/5 ซึ่งห้องนี้มีนักเรียนชาย 15 คน และ นักเรียนหญิง 18 คน ครูสมชัยอยากให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนดี บุญลือ เป็นนักเรียนที่เรียนปานกลางแต่เรียนวิชาคณิตศาสตร์อ่อนมาก ครูสมชัยจึงกดดันเอาใจใส่กับบุญลือเป็นพิเศษ เวลาบุญลือทำการบ้านผิด ครูสมชัยก็จะดุว่าบุญลืออย่างรุนแรง จนบุญลือต้อง ลอกการบ้านเพื่อนเพื่อไม่ให้ถูกครูสมชัยดุว่า ครูสมชัยพยายามเรียกบุญลือมาพบที่ห้องพักครูเพื่อ สอบถามถึงปัญหาการเรียน แต่บุญลือก็บ่ายเบี่ยงไม่ยอมมา ครูสมชัยโกรธมากจึงไม่สนใจบุญลือ อีกต่อไป

บุญลือเล่าให้ครูประจำชั้นฟังว่าบุญลือต้องช่วยงานบ้านหลังเลิกเรียน มีเวลาทำการบ้านที่ จำกัด และบุญลือก็ไม่ชอบครูสมชัย เพราะครูสมชัยชอบให้การบ้านมากจนทำไม่ทัน ต้องลอก การบ้านเพื่อน อีกทั้งครูสมชัยมักจะด่าบุญลืออย่างรุนแรง ทำให้บุญลือไม่พอใจ

แบบประเมินทักษะการสะท้อนคิด

คำชี้แจง แบบประเมินทักษะการสะท้อนคิดนี้ใช้ประเมินทักษะการสะท้อนคิดของผู้เข้ารับการฝึกอบรม เพื่อศึกษาผลการเรียนรู้ตามหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างทักษะการสะท้อนคิดของนิสิตฝึกปฏิบัติการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

ด้านการเรียนรู้ทฤษฎีและแนวทางปฏิบัติ

1. เป็นวิธีปฏิบัติที่ปลอดภัย ได้รับการยอมรับอย่างแพร่หลาย

Pre Post

1

- ☐ 1. อาจไม่ปลอดภัยและไม่เป็นที่ยอมรับ
- ☐ 2. ปลอดภัยแต่อาจไม่เป็นที่ยอมรับ
- ☐ 3. ปลอดภัยและเป็นที่ยอมรับ

2. ทฤษฎีและแนวปฏิบัติ

- ☐ 1. มีการผสมผสานกันน้อยมาก

2

- ☐ 2. ผสมผสานกันชัดเจน

- ☐ 3. ผสมผสานกันอย่างสมบูรณ์พร้อมทั้งแสดงให้เห็นแบบแผนเดิมกับแนวทางใหม่

3. การนำแนวคิดและทฤษฎีไปปฏิบัติ

- ☐ 1. แทบปฏิบัติไม่ได้เลย
- ☐ 2. ได้เฉพาะตนเองเท่านั้น
- ☐ 3. ได้ทั้งตนเองและผู้อื่น

3

4. คำนึงถึงประเด็นที่สัมพันธ์สังคมกับวัฒนธรรม และจริยธรรม

- ☐ 1. ไม่คำนึงถึง
- ☐ 2. คำนึงถึงบ้าง
- ☐ 3. คำนึงถึงอย่างรอบด้าน

4

5. ความหลากหลายของหลักการที่สามารถปฏิบัติได้

- ☐ 1. ไม่แน่ใจว่าสามารถปฏิบัติได้
- ☐ 2. ปฏิบัติได้เฉพาะสถานการณ์ที่เคยเกิดขึ้นเท่านั้น
- ☐ 3. ปฏิบัติได้หลากหลายแนวทางโดยมีการสรุปจำแนกตามสถานการณ์

5

ด้านการพิสูจน์หลักฐานจากแหล่งข้อมูล

6. การอ้างอิงหลักฐานหรือแหล่งข้อมูล

- ☐ 1. สัมพันธ์กับข้อมูลน้อย
- ☐ 2. สัมพันธ์กับข้อมูลหลายประการ
- ☐ 3. ครอบคลุมและสัมพันธ์กับข้อมูลทั้งหมด

Pre Post

6

7. ความน่าเชื่อถือของหลักฐานหรือแหล่งข้อมูล

- ☐ 1. ไม่ผ่านการประเมินความน่าเชื่อถือ
- ☐ 2. ผ่านการประเมินความน่าเชื่อถือ
- ☐ 3. ผ่านการวัดและประเมินความน่าเชื่อถือ

7

ด้านทักษะการคิดแก้ปัญหาและใช้เหตุผล

8. กระบวนการแก้ปัญหา

- ☐ 1. มีวิธีการแก้ปัญหาแต่เป็นวิธีที่ไม่สามารถพัฒนาปรับปรุงงานให้ดีขึ้นได้
- ☐ 2. สามารถนิยามปัญหาและบอกแนวทางแก้ปัญหาบางสถานการณ์ได้
- ☐ 3. อธิบายประเด็นได้อย่างลึกซึ้งและมีแนวทางการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์

8

9. พัฒนาการในการแก้ปัญหา

- ☐ 1. อ้างอิงตนเองมากกว่าทฤษฎีและหลักการ
- ☐ 2. วิเคราะห์ปัญหาโดยอ้างอิงทฤษฎีและหลักการ
- ☐ 3. นิยามปัญหา ประเมิน และวางแผนแก้ปัญหาโดยอ้างอิงทฤษฎีและหลักการ

9

10. การสร้างข้อสรุปในการแก้ปัญหา

- ☐ 1. ไม่สามารถสร้างข้อสรุปได้
- ☐ 2. เริ่มสร้างข้อสรุปที่เป็นความรู้ใหม่ได้
- ☐ 3. สร้างข้อสรุปได้อย่างเหมาะสม มีทฤษฎีและหลักฐานอ้างอิง

10

เกณฑ์การตัดสินผลการฝึกอบรม

คะแนน

0 – 10

11 – 20

21 – 30

ผลการประเมิน

ระดับพื้นฐาน

ระดับชำนาญการ

ระดับเชี่ยวชาญ

ภาคผนวก ข

เอกสารประกอบการฝึกอบรม

หลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างทักษะการสะท้อนคิด
ของนิสิตฝึกปฏิบัติการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา
(สำหรับผู้เข้ารับการฝึกอบรม)

เอกสารประกอบการฝึกอบรม
หลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างทักษะการสะท้อนคิด
ของนิสิตฝึกปฏิบัติการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

หน่วยที่ 1 การสะท้อนคิดคืออะไร

ใบความรู้ที่ 1 การสะท้อนคิดคืออะไร

การสะท้อนคิด (Reflection)

ความเป็นมา

ดิวอี้ (Dewey) อธิบายหลักการคิดไตร่ตรองว่าเป็นกระบวนการเรียนรู้จากการลงมือปฏิบัติ หรือ เรียนรู้จากประสบการณ์ โดยหลักการคิดไตร่ตรองของดิวอี้มีรากฐานการศึกษาแบบถามตอบและการตรึกตรองตนเองของโสเครตีส (Socrates) ดิวอี้นำแนวคิดดังกล่าวมาพัฒนาเป็นรูปแบบการเรียนรู้จากการลงมือปฏิบัติ (Learning by Doing) และมีการพัฒนาเป็นรูปแบบการคิดไตร่ตรองเรื่อยมา จนกระทั่งเชิน (Schon) และคอลบ์ (Kolb) ได้พัฒนารูปแบบการปฏิบัติงานอย่างไตร่ตรองของตนเองขึ้นจนเป็นที่ยอมรับกันอย่างแพร่หลาย ในปัจจุบันจึงมีนักคิดหลายคนพัฒนารูปแบบการปฏิบัติงานอย่างไตร่ตรองไว้หลากหลายรูปแบบตามนิยามและคำจำกัดความของตน (University of Warwick, 2009)

ความหมายของการสะท้อนคิดและการคิดไตร่ตรอง

จากการศึกษาเอกสารตำราทั้งในและต่างประเทศ พบว่า มีผู้ให้นิยามและความหมายที่เกี่ยวกับการสะท้อนคิดและการคิดไตร่ตรองไว้แตกต่างกันดังนี้

การคิดไตร่ตรอง (Reflective Thinking) คือ กิจกรรมการคิดพิจารณาอย่างรอบคอบ โดยอาศัยความเชื่อหรือการคาดเดาจากพื้นฐานความรู้เดิม เพื่อให้เกิดสิ่งโน้มน้าวและรองรับการตัดสินใจในอนาคต (Dewey, 1933, p.9)

การเรียนรู้จากการสะท้อนคิด (Reflective Learning) เป็นกระบวนการตรวจสอบภายใน และค้นหาสิ่งที่เกี่ยวข้องกัน ซึ่งเกิดจากการกระตุ้นของประสบการณ์ ซึ่งสร้างและจำแนกความหมายของสิ่งต่าง ๆ ออกมาให้ได้ข้อสรุปและเป็นผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงแนวคิดมุมมองใหม่ (Boyd, and Fales, 1983, p. 113 cited in Chris Bulman and Sue Schutz, 2004, p. 4)

การสะท้อนคิด (Reflection) ในบริบทของการเรียนรู้ คือ กิจกรรมที่ต้องใช้สติปัญญาและอารมณ์ โดยการสำรวจตรวจสอบประสบการณ์ที่เกิดขึ้นตามลำดับ เพื่อนำไปสร้างความเข้าใจใหม่ และทำให้ดียิ่งขึ้น (Boud et al, 1985, p. 19)

การสะท้อนคิด (Reflection-on-action) คือ การย้อนคิดพิจารณาถึงสิ่งที่ผ่านไปแล้ว เพื่อค้นหาวิธีปฏิบัติอย่างชาญฉลาดเพื่อนำไปสู่ผลลัพธ์ที่คาดไม่ถึง (Schon, 1987, p. 26 cited in Chris Bulman and Sue Schutz, 2004, p. 4)

การสะท้อนผลการปฏิบัติ (Reflective Practice) คือ การเรียนรู้จากประสบการณ์แล้วจึงพิจารณาเพื่อหากลยุทธ์ที่สำคัญในการสร้างความเป็นมืออาชีพให้กับผู้เรียนรู้ตลอดชีวิต (University of Brighton, 2008)

การสะท้อนคิด หมายถึง การคิดใคร่ครวญอย่างถี่ถ้วน โดยการคิดย้อนกลับในประเด็นที่กำลังคิดเพื่อเปลี่ยนประสบการณ์เกี่ยวกับเรื่องที่เกิดขึ้นให้เป็นความรู้และเรียนรู้เกี่ยวกับเรื่องนั้น (กนกนุช ชื่นเลิศสกุล, 2544, หน้า 36)

การสะท้อนคิดด้วยตนเองเป็นกระบวนการที่ทำให้บุคคลมองประสบการณ์ที่เกิดขึ้นกับตนเองด้วยความตระหนักของตนเองและก่อให้เกิดความเข้าใจสิ่งที่เกิดขึ้นอย่างถ่องแท้มากขึ้น จนทำให้เกิดการพัฒนามุมมองหรือแนวคิดใหม่ ซึ่งสามารถนำไปประยุกต์ใช้กับสิ่งที่เกิดขึ้นในภายภาคหน้าได้ (วัลภา คุณทรงเกียรติ, 2543, หน้า 35)

การสะท้อนความคิด (Reflection) นั้นมีประโยชน์มากเป็นพื้นฐานของการสร้างทีมงาน (Team Builder) การค้นหาความจริง (Management by Fact) การผลิตภูมิปัญญา (Wisdom Construction) ซึ่งจะต้องทำด้วยการปราศจากการคิดเอาผิด กล่าวบอกความจริง ลดข้ออ้างอำพราง ไม่คิดว่าข้าถูก คนอื่นผิด การฟังอย่างเข้าใจ และสามารถลดความตึงเครียดได้ (สมหวัง วิทยาปัญญานนท์, 2550)

การคิดไตร่ตรอง เป็นกระบวนการที่ช่วยในการพิจารณาหาข้อผิดพลาดในการคิด โดยเฉพาะ ดังนั้นเพื่อหลีกเลี่ยงข้อผิดพลาดจึงได้สร้างสรรค์เงื่อนไขต่าง ๆ ก่อนที่จะนำไปสู่ข้อสรุป ที่ถูกต้องหรือข้อสรุปต้องอยู่ ภายใต้หลักฐานที่เหมาะสม (วิยะดา รัตนสุวรรณ, 2547, หน้า 33)

การปฏิบัติงานอย่างไตร่ตรอง (Reflective Practice) คือ การพิจารณาไตร่ตรอง ความสอดคล้องระหว่างการเรียนรู้ของนักเรียนและการจัดการเรียนรู้ ความคิดริเริ่มซึ่งเกิดจากการพิจารณาไตร่ตรองของเพื่อนร่วมงาน การมีส่วนร่วมในการพัฒนานวัตกรรมต่าง ๆ รวมถึงการใช้เทคนิควิธีการหลากหลายในการตรวจสอบ ประเมินการปฏิบัติงานของตนเองและผลการดำเนินงานสถานศึกษา (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2553, หน้า 14)

จากนิยามความหมายของการสะท้อนคิดและการคิดไตร่ตรองที่กล่าวข้างต้น สามารถสรุปได้ว่า การสะท้อนคิด (Reflective Practice) คือ กระบวนการนำความรู้และประสบการณ์เดิมมาคิดไตร่ตรองเพื่อหากลยุทธ์ในการปรับปรุงการปฏิบัติงานให้ดียิ่งขึ้น

ลักษณะของการสะท้อนคิด

เกย์ และแอน โทนี (Antony & Kay, 1998, p. 46) ได้อธิบายลักษณะของการสะท้อนคิด หรือการย้อนคิดทบทวนตัวเองไว้ 10 ประการดังนี้

1. เป็นการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น
2. จะเกิดขึ้นได้ต้องอาศัยประสบการณ์เป็นพลังกระตุ้น
3. เกี่ยวข้องกับการย้อนหลังกลับไปคิด
4. เกี่ยวข้องกับวิธีการให้เหตุผลในการกระทำของตนเอง
5. เป็นอุปนิสัยในการสอบถามหาข้อมูล
6. เป็นการปฏิบัติที่มีผลตอบสนอง
7. ต้องกระทำโดยนักคิดอย่างมีวิจารณญาณ
8. เป็นวิธีการถอดรหัสหรือแปลความหมายของภาพโรงเรียนและห้องเรียนที่เต็มไปด้วยสัญลักษณ์

ด้วยสัญลักษณ์

9. ตั้งอยู่ตรงกลางระหว่างทฤษฎีและการปฏิบัติ
10. เป็นวิถีทางแห่งการรับรู้แบบผสมผสานระหว่างความคิดเก่าและใหม่ สำหรับแนวคิดของบาร์เน็ต (Barnett, 1996, pp. 45-59) ซึ่งให้ข้อสรุปเกี่ยวกับลักษณะของการคิดของนักคิดได้ตรงรองไว้ดังนี้

1. คำนึงการปฏิบัติโดยใช้ความรู้สึกที่แสดงถึงความกระตือรือร้นหรือการแสวงหาความรู้
2. มีการไตร่ตรองด้วยตนเองและยอมรับถึงความจำเป็นที่จะต้องตรวจสอบข้อสมมติฐานที่กำหนดขึ้น
3. มักชอบสอบถามหรือตั้งข้อสงสัยในทุกสิ่งทุกอย่าง
4. นำเอาหลักฐานมาใช้ในการพิจารณาเรื่องราว
5. การจัดลำดับการคิดและพัฒนาการคิดให้เป็นไปอย่างสมเหตุสมผล
6. มีการกำหนดความมุ่งหมายในการคิด
7. มีการประเมินผลตลอดกระบวนการ และมีการประเมินผลครั้งสุดท้าย และการตัดสินใจในขั้นตอนสุดท้ายหลังจากมีการตั้งประเด็นคำถาม การไตร่ตรอง การตรวจสอบหลักฐาน หรือประจักษ์พยาน การจัดลำดับการคิดและหลักฐาน
8. ดำเนินการประเมินผลเพื่อสร้างความชัดเจนของข้อโต้แย้ง

จากความหมายและลักษณะการสะท้อนคิดข้างต้น อาจทำให้เข้าใจการสะท้อนคิดยังไม่ชัดเจน ผู้วิจัยจึงขอเปรียบเทียบการสะท้อนคิดไปเปรียบกับการใคร่ครวญ จากความหมายตามราชบัณฑิตยสถาน การใคร่ครวญ หมายถึง กริยาที่แสดงถึงการตรึกตรอง พิจารณา และคิดทบทวน (ราชบัณฑิตยสถาน, 2552) ซึ่งอาจดูเหมือนมีความคล้ายคลึงกับการสะท้อนคิด แต่หากมี

การเปรียบเทียบลักษณะการคิดแล้วจะเห็นความแตกต่างได้อย่างชัดเจน (Murdoch University, 2009) การเปรียบเทียบลักษณะการสะท้อนคิดและการใคร่ครวญ แสดงไว้ดังตาราง

การใคร่ครวญ (Thoughtful Action)	การสะท้อนคิด (Reflective Practice)
เป็นการลุ่มคิดขึ้นมาทันทีทันใด และตัดสินใจว่าจะดำเนินการต่อไปอย่างไรเท่านั้น	เป็นการใช้เวลาและสติเพื่อวางแผน อธิบาย และสะท้อนถึงกระบวนการและผลที่จะเกิดขึ้น
ไม่มีลำดับขั้น ไม่มีความชัดเจน เป็นความคิดตามสถานการณ์นั้น ๆ	เป็นวัฏจักรที่ชัดเจน มีการจำแนกอย่างชัดเจนถึงสิ่งที่ป็นสาเหตุ และผลที่จะเกิดขึ้นจากการกระทำที่แตกต่างกัน
ไม่สามารถอธิบายสาเหตุได้ เพราะเป็นสิ่งที่เพิ่งเกิดขึ้น	เนื่องจากการสะท้อนคิดเกิดขึ้นหลังการกระทำ อย่างใดอย่างหนึ่งแล้ว ดังนั้นจึงมีการสังเกต บันทึก และอธิบายผลที่เกิดขึ้นจากการกระทำนั้นๆ
ไม่มีจุดมุ่งหมายที่จะปรับปรุงการปฏิบัติงาน เป็นเพียงการคิดเกี่ยวกับวิธีที่ดีที่สุดที่จะกระทำอย่างใดอย่างหนึ่ง	มีจุดมุ่งหมายที่จะหาวิธีการเพื่อปรับปรุงการปฏิบัติงาน
ไม่มีองค์ประกอบของการสืบสอบหรือเรียนรู้จากประสบการณ์	เป็นการออกแบบกลยุทธ์การสืบสอบเพื่อค้นหาข้อมูลเพิ่มเติมเกี่ยวกับการปฏิบัติงานนั้น ๆ

3. จงทำเครื่องหมาย ✓ หน้าข้อความที่บ่งบอกลักษณะการสะท้อนคิด หรือ ✕
หน้าข้อความที่บ่งบอกลักษณะการครุ่นคิด

- 3.1 สมคิดวางแผนเดินทางท่องเที่ยวในช่วงวันหยุดปีใหม่ล่วงหน้าว่าจะ
เดินทางไปที่ไหน ไปอย่างไร ใช้งบประมาณเท่าไร มีงบประมาณพอเพียงหรือไม่ โดย
ศึกษาข้อมูลจากเว็บไซต์ท่องเที่ยวเพื่อเปรียบเทียบรายละเอียดการท่องเที่ยว
- 3.2 สมศรีมีนิสัยในการประหยัด วันหนึ่งสมศรีได้เดินทางไปตลาดโดยใช้
รถจักรยานแทนการใช้รถยนต์เพราะต้องการประหยัดน้ำมัน หลังจากจับจ่ายซื้อของเสร็จแล้ว
สมศรีจึงพบว่ารถจักรยานของตนไม่สามารถบรรทุกสิ่งของทั้งหมดได้ สมศรีจึงตัดสินใจว่าจ้าง
รถรับจ้างขนของกลับบ้านโดยฝากรถจักรยานไว้ที่ตลาด
- 3.3 สมใจเป็นพนักงานใหม่ หลังจากได้รับมอบหมายงานแล้วสมใจไม่
สามารถปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมายได้ จึงได้โทรศัพท์ไปปรึกษาเพื่อนสนิทที่ทำงานอีก
บริษัทหนึ่งและปฏิบัติงานตามคำแนะนำของเพื่อนจนสามารถส่งงานได้
- 3.4 สมชายเป็นครูพละในโรงเรียนแห่งหนึ่ง สมชายสังเกตเห็นมีนักเรียนชาย
กลุ่มหนึ่งมักจะโดดเรียนพร้อมๆ กัน สมชายพยายามค้นหาสาเหตุของการโดดเรียน เพื่อ
วางแผนแก้ไขพฤติกรรมเด็กกลุ่มนี้
- 3.5 สมศักดิ์ชอบดื่มสุราและดื่มติดต่อกันมาเป็นเวลาหลายปี ต่อมาสมศักดิ์มี
อาการปวดท้องรุนแรงจึงไปพบแพทย์และพบว่า เป็นมะเร็งตับในระยะเริ่มต้น สมศักดิ์จึง
ตัดสินใจเลิกดื่มสุราทันที

หน่วยที่ 2 การฝึกทักษะการคิด

ใบความรู้ที่ 2 กระบวนการสะท้อนคิด

กระบวนการสะท้อนคิด ได้มีผู้คิดค้นไว้หลายรูปแบบ เช่น รูปแบบของเชิน (Schon) คอลบ์ (Kolb) บิกส์ (Biggs) และนักคิดท่านอื่น ๆ แต่เมื่อพิจารณารูปแบบต่าง ๆ แล้ว ผู้วิจัยเห็นว่า รูปแบบการการสะท้อนคิดของกิบส์ (Gibbs' Model of Reflection) เป็นรูปแบบการสะท้อนคิดที่ได้รับความนิยมมากเนื่องจากมีวงจรสะท้อนคิด (Reflective Cycle) ที่ชัดเจน ทำความเข้าใจและจดจำได้ง่าย สามารถนำไปประยุกต์ใช้ประโยชน์ในงานอื่นๆ ได้หลากหลาย (University of Brighton, 2009) น่าจะส่งผลให้นิสิตฝึกปฏิบัติการสอนสามารถนำไปประยุกต์ใช้ของทั้งในระหว่างฝึกปฏิบัติการสอนและชีวิตประจำวันได้อีกด้วย

รูปแบบการการสะท้อนคิดของกิบส์ (Gibbs' Model of Reflection) มีกระบวนการสะท้อนคิด 6 ขั้น คือ

ขั้นที่ 1 บรรยายเหตุการณ์ โดยการตอบคำถามว่า “เกิดอะไรขึ้น”

เป็นการอธิบายรายละเอียดเหตุการณ์ที่กำลังไตร่ตรองอยู่ ตัวอย่างเช่น

- คุณอยู่ที่ไหน ?
- มีใครอยู่ที่นั่นบ้าง ?
- ทำไมถึงอยู่ที่นั่น ?
- คุณกำลังทำอะไร ?
- คนอื่นๆ ทำอะไรอยู่ ?
- บริบทรอบเหตุการณ์นั้นเป็นเช่นไร ?
- เกิดอะไรขึ้น ?
- อะไรเป็นส่วนประกอบของเหตุการณ์นี้ ?
- ผลที่เกิดขึ้นเป็นอย่างไร ?

ขั้นที่ 2 บอกความรู้สึก โดยการตอบคำถามว่า “เราคิดอะไรและรู้สึกอย่างไร”

ในขั้นนี้ให้พยายามทบทวนความจำและสำรวจสิ่งที่เกิดขึ้นในหัวว่า

- ทำไมเหตุการณ์นี้จึงติดอยู่ในใจ ?
- คุณรู้สึกอย่างไรเมื่อเกิดเหตุการณ์ขึ้น ?
- คุณคิดอะไรในตอนนั้น ?
- สถานการณ์นี้ทำให้คุณรู้สึกอย่างไร ?
- คุณรู้สึกอย่างไรกับผลที่ออกมาจากเหตุการณ์นี้ ?
- คุณคิดอย่างไรกับสถานการณ์ในขณะนี้ ?

ขั้นที่ 3 ประเมินประสบการณ์ โดยการประเมินว่า “อะไรดีและอะไรไม่ดี”

พยายามประเมินเพื่อสร้างการตัดสินใจเกี่ยวกับสิ่งที่เกิดขึ้น พิจารณาส่งที่ดีและสิ่งที่ไม่ดี หรือสิ่งที่ควรหลีกเลี่ยงจากประสบการณ์นั้น

ขั้นที่ 4 วิเคราะห์สถานการณ์ โดยตอบคำถามว่า “เราตระหนักรู้อะไรจากสถานการณ์นั้น”

แยกส่วนประกอบของสถานการณ์เป็นส่วน ๆ แล้วทำการสำรวจแต่ละส่วนว่าอะไรดี ส่วนไหนที่ทำแล้วดี สิ่งที่เกิดขึ้นคืออะไร หนทางใดที่จะนำไปสู่สิ่งนี้

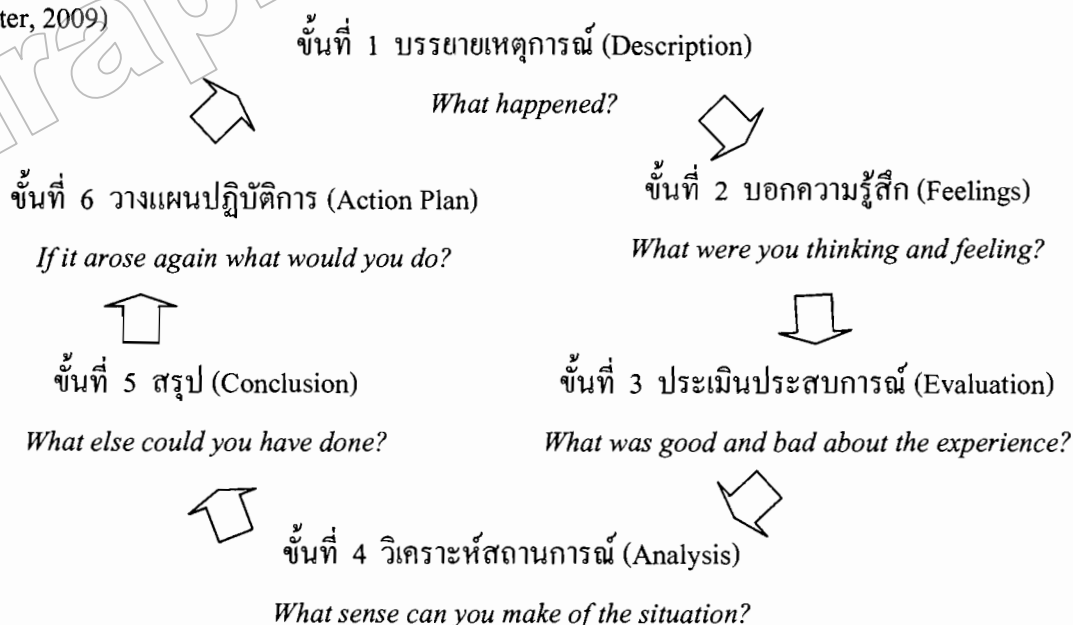
ขั้นที่ 5 สรุป โดยการตอบคำถามว่า “อะไรที่สามารถทำได้ในสถานการณ์เช่นนี้”

ในขั้นนี้ถือว่าข้อมูลสารสนเทศมากพอที่จะตัดสินใจได้แล้วว่าแนวโน้มในการพัฒนาพฤติกรรมตนเองและผู้อื่นเพื่อนำไปสู่ผลสำเร็จนั้นต้องทำอะไร พึงจดจำไว้ว่าวัตถุประสงค์ของการไตร่ตรองคือการเรียนรู้จากประสบการณ์ ซึ่งในขั้นนี้ควรถามตนเองว่ามีอะไรที่สามารถทำได้ ในสถานการณ์นี้ซึ่งอาจทำได้แตกต่างกัน

ขั้นที่ 6 วางแผนปฏิบัติการ โดยการตอบคำถามว่า “เราควรทำอะไรหากเกิดเหตุการณ์เช่นนี้”

การวางแผนปฏิบัติการนี้ จะบอกได้ว่ามีแผนรับมือกับสถานการณ์เช่นนี้อย่างไร จะทำอย่างไรหากเกิดสถานการณ์เช่นนี้ อาจจะมีวิธีที่เหมือนและแตกต่างกันออกไป และจะมีอะไรเกิดขึ้นหากปฏิบัติเช่นนั้น มีความรู้และทักษะอะไรที่ต้องพัฒนา

ซึ่งกระบวนการดังกล่าวสามารถสรุปได้ดังภาพที่ 5 (Gibbs, 1988, cited in University of Exeter, 2009)

ภาพที่ 1 รูปแบบวงจรการสะท้อนคิดของกิบส์

และเพื่อให้ผู้เข้าอบรมทุกท่านจดจำกระบวนการสะท้อนคิดให้ง่ายขึ้น ขอเสนอ
บทเพลงครูเอ๋ยครูดี ทำนองเพลง เด็กเอ๋ยเด็กดี

บทเพลง “เด็กเอ๋ย เด็กดี”

เด็กเอ๋ย เด็กดี ต้องมีหน้าที่สิบอย่างด้วยกัน (ซ้ำ)
หนึ่ง นับถือศาสนา
สอง รักษาคำให้มั่น
สาม เชื่อพ่อแม่ครูอาจารย์
สี่ วาจาต้องสุภาพอ่อนหวาน
ห้า ยึดมั่นกตัญญู
หก เป็นผู้รักการงาน
เจ็ด ต้องศึกษาให้เชี่ยวชาญ ต้องมานะบากบั่น ไม่เกียจ ไม่คร้าน
แปด รู้จักออมประหยัด
เก้า ต้องซื่อสัตย์ตลอดกาล น้ำใจนักกีฬากล้าหาญ ให้เหมาะกับการณ์สมัยชาติพัฒนา
สิบ ทำตนให้เป็นประโยชน์ รู้บาปบุญคุณโทษ สมบัติชาติต้องรักษา
เด็กสมัยชาติพัฒนา จะเป็นเด็กดีพาชาติไทยเจริญ

บทเพลง “ครูเอ๋ย ครูดี”

(ทำนองเพลง “เด็กเอ๋ย เด็กดี”)

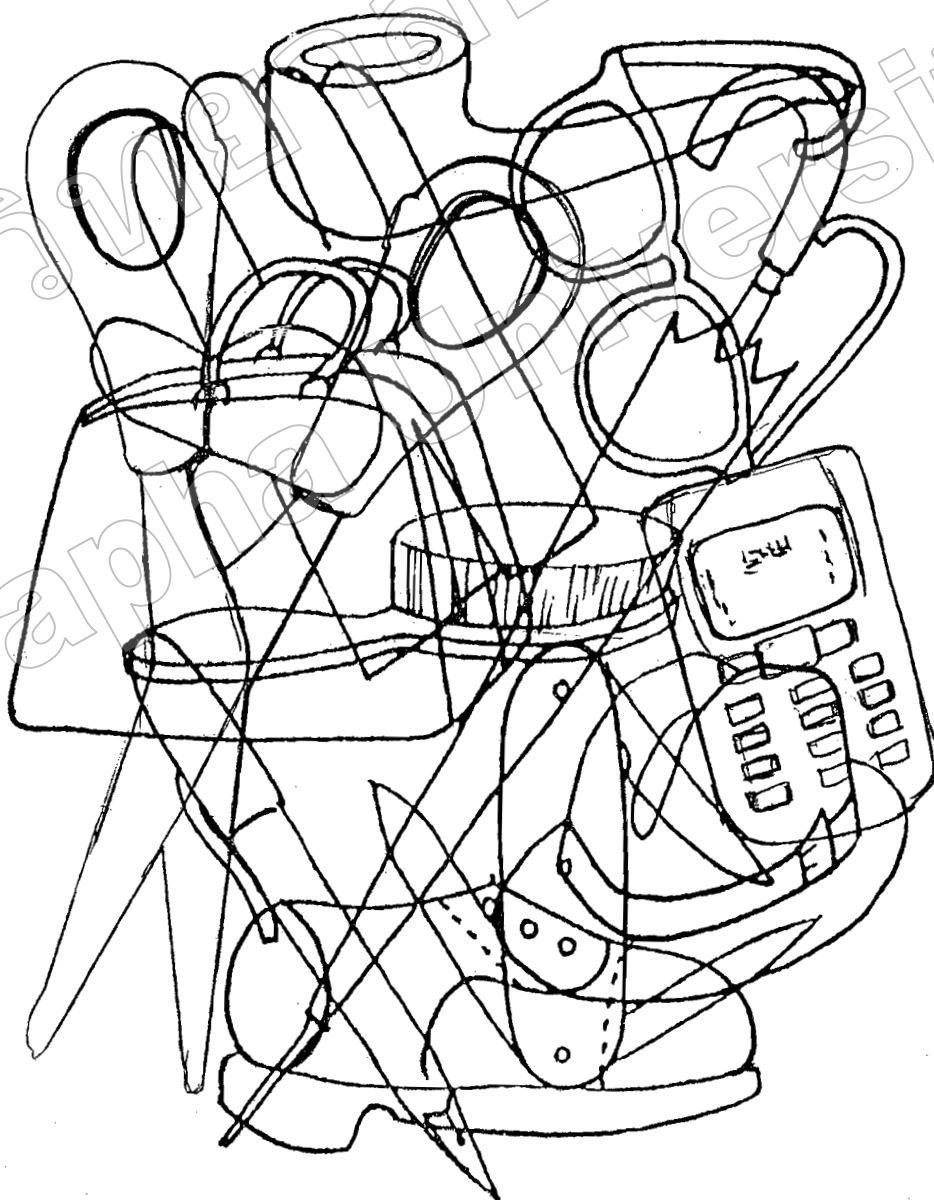
ครูเอ๋ย ครูดี ต้องรู้วิธีสะท้อนคิดหกขั้น (ซ้ำ)
หนึ่ง บรรยายเหตุการณ์หนา
สอง บอกมาคิดไรนั้น
สาม ควรประเมินประสบการณ์
สี่ เหตุการณ์นั้นต้องวิเคราะห์แตกฉาน
ห้า จงสรุปไว้ให้ดี สถานการณ์เช่นนี้ ครูมิต้องหวาดหวั่น
หก แผนปฏิบัติการ ควรทำอย่างไรนั้น ให้เหมาะกับกาลเวลา
ครูพันธุ์ใหม่ยุคพัฒนา จะเป็นครูดีพาศึกษาไทยเจริญ

บทเพลงครูเอ๋ยครูดีนี้ อาจจะร้องยากและจดจำได้ยากสำหรับบางคน จึงอยากขอให้
เราช่วยกันนำกระบวนการสะท้อนคิดมาแต่งเป็นเพลงตามแนวเพลงที่ตนเองชื่นชอบ หากใครมี
ไอเดียดีๆ ลองแต่งเพลงนี้ดู หากใครคิดว่าเพลงของตนเองเจ๋ง มาร้องให้เพื่อนๆ ฟังก็ไม่ว่ากัน

ใบงานที่ 2 เกมฝึกทักษะการคิด
(ที่มา : ประพนธ์ศิริ สุเสาร์จ, การพัฒนาการคิด, 2551)

เกมฝึกการสังเกต

มีอะไรอยู่ในภาพนี้บ้าง ใครทราบแล้วเขียนคำตอบส่งเร็วที่สุด ถูกที่สุด รับรางวัลกันไปเลย

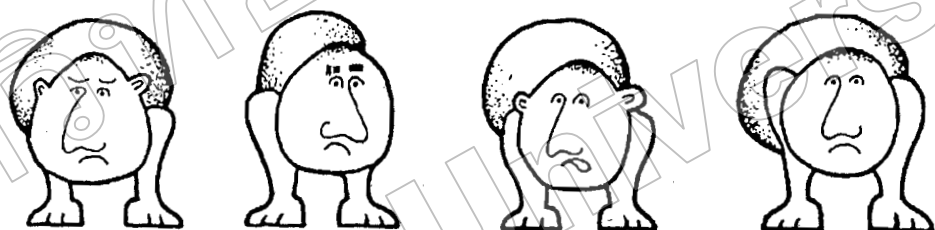

เกมฝึกการสังเกต

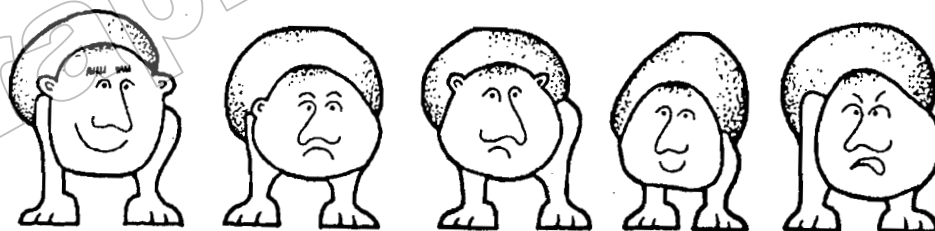
ตามหาสายลับ

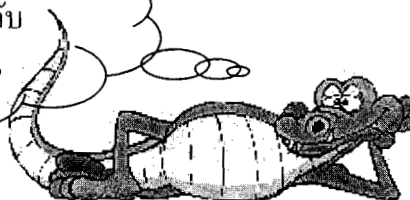
นี่คือ “ครอบครัวนายก้อง”

สายลับทั้ง 4 ถูกส่งมาป่วนครอบครัวนายก้อง

ใครคือสายลับ
ตอบด่วน?

เกมฝึกบรรยายเหตุการณ์

จากภาพ จงตั้งชื่อเรื่อง บรรยายเหตุการณ์และความรู้สึกจากสิ่งที่เห็นในภาพ

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

จากภาพ จงตั้งชื่อเรื่อง บรรยายเหตุการณ์และความรู้สึกจากสิ่งที่เห็นในภาพ

Blank lined area for writing the response.

เกมจับผิด

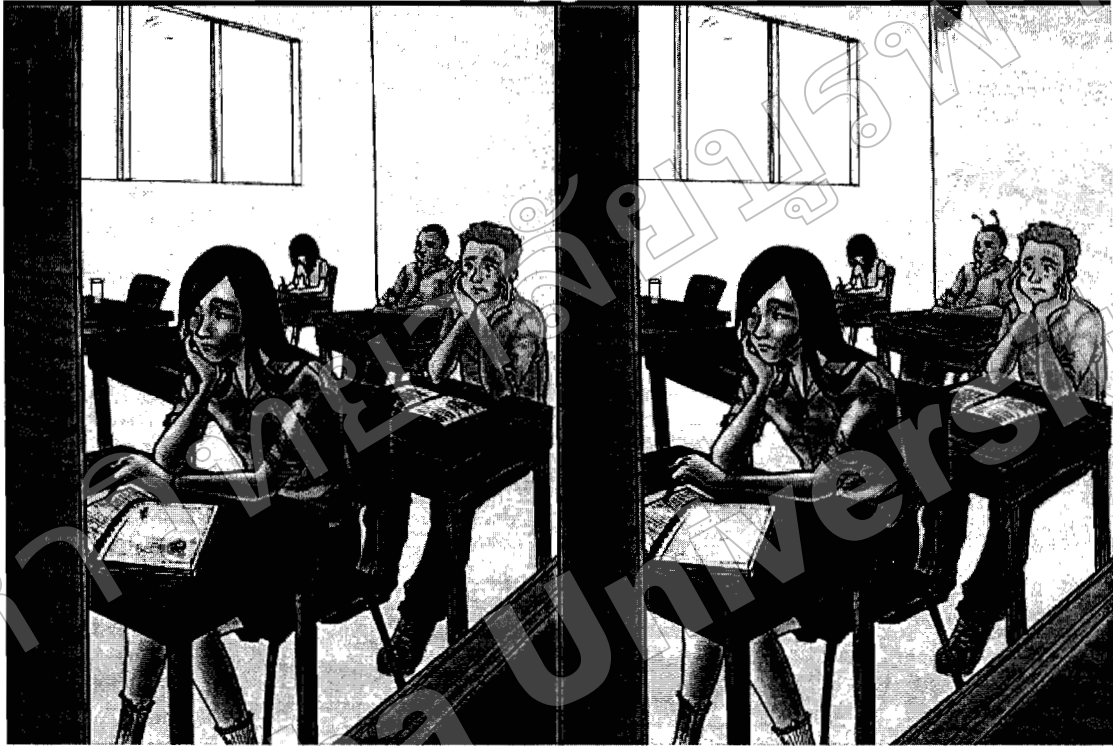
จงวงกลมล้อมรอบจุดที่แตกต่างกัน

1.
2.
3.
4.
5.
6.
7.
8.

เกมจับผิด

จงวงกลมล้อมรอบจุดที่แตกต่างกัน

1.
2.
3.
4.
5.
6.

เกมฝึกตั้งคำถาม

ลองฝึกตั้งคำถามจากคำตอบดังภาพ

คำถาม

1.
2.
3.
4.
5.

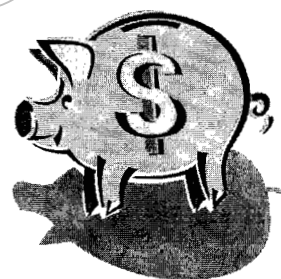
คำตอบ

คำถาม

1.
2.
3.
4.
5.

คำตอบ

คำถาม

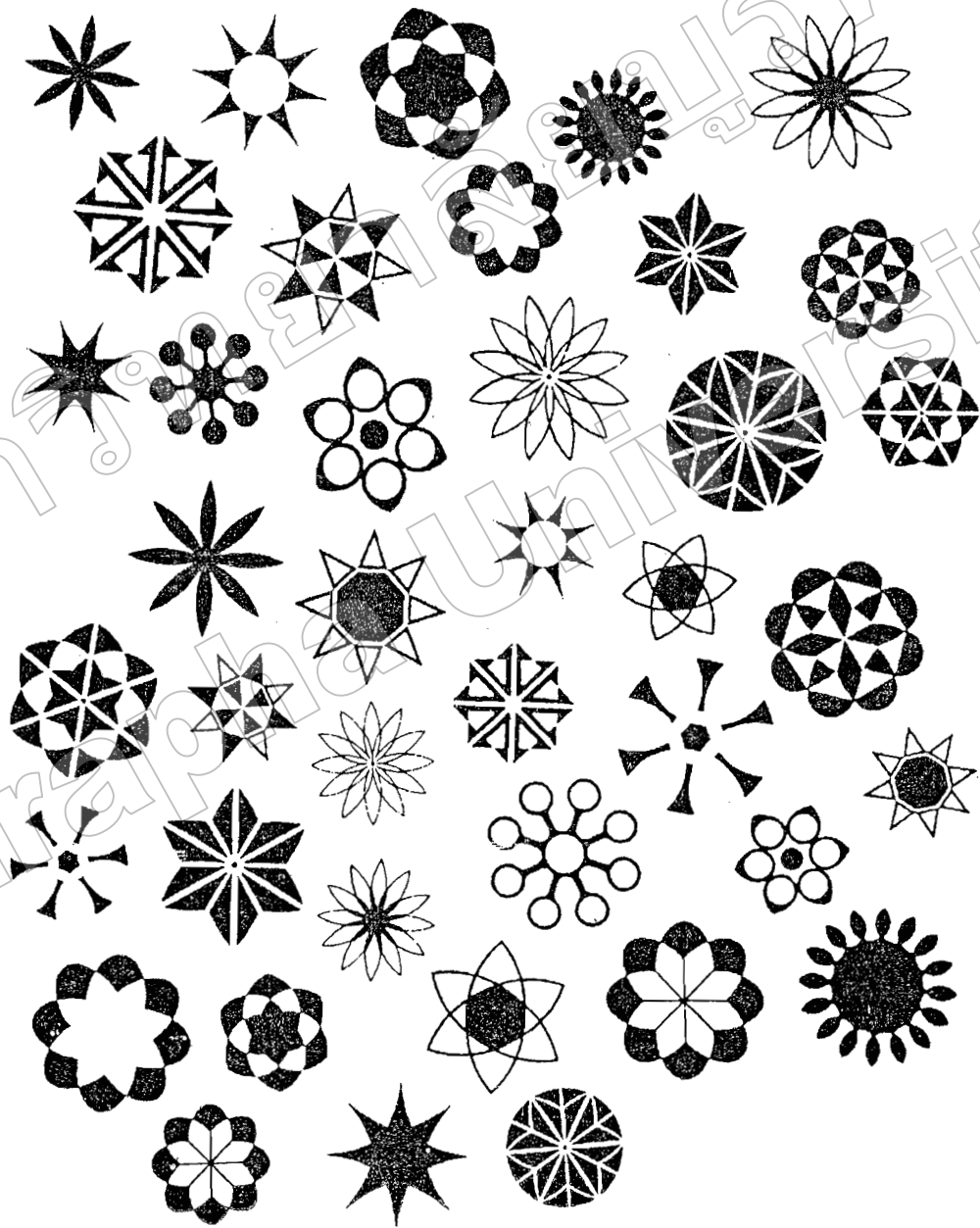
1.
2.
3.
4.
5.

คำตอบ

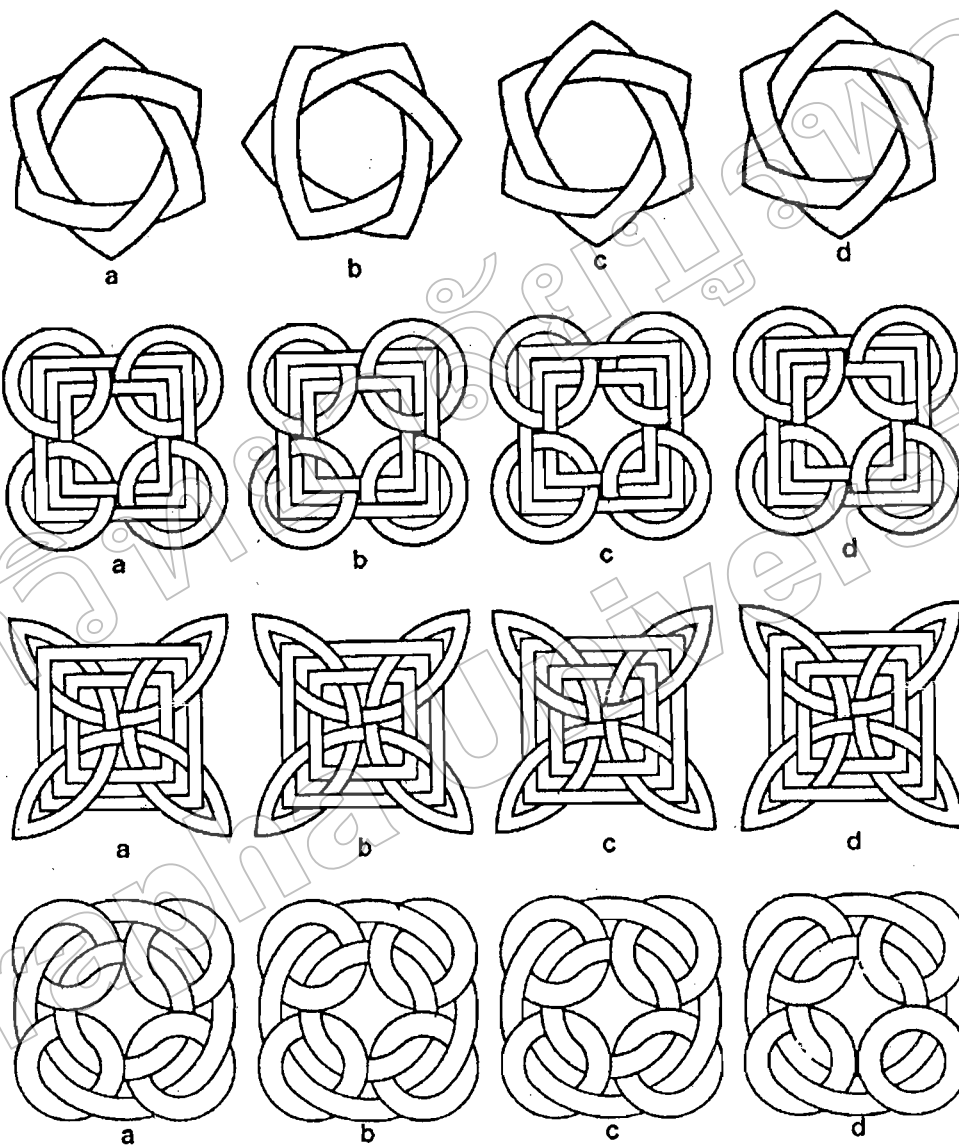

เกมฝึกคิดวิเคราะห์

มีภาพทั้งหมด 19 คู่ มีภาพที่เหมือนกัน 18 คู่
แต่มีภาพอยู่ 1 คู่ ที่ไม่เหมือนกัน ลองหาภาพคู่กันดูซิ เจอแล้ววงกลมเลย!

ข้อใดไม่เข้าพวก

หน่วยที่ 3 วิธีการสะท้อนคิด

ตัวอย่างการสะท้อนคิดโดยวิธีเขียนบันทึก

กรณีศึกษา 1

“ โทนี่เกิดอาการผม่วง และหนังศีรษะเป็นผื่นแดง ”

ฝึกเขียนตามกระบวนการสะท้อนคิด 6 ขั้น

ขั้นที่ 1 บรรยายเหตุการณ์ โดยการตอบคำถามว่า “เกิดอะไรขึ้น”

โทนี่เกิดอาการผม่วงและหนังศีรษะเป็นผื่นแดง

ขั้นที่ 2 บอกความรู้สึก โดยการตอบคำถามว่า “เรารู้สึกอะไรและรู้สึกอย่างไร”

อาการผม่วงและหนังศีรษะเป็นผื่นแดงของโทนี่ เป็นอาการที่อาจเกิดขึ้นได้กับทุกคน ซึ่งในเบื้องต้นอาจทำการดูแลรักษาด้วยตนเองก่อน หากไม่ดีขึ้นควรไปพบแพทย์

ขั้นที่ 3 ประเมินประสบการณ์ โดยการประเมินว่า “อะไรดีและอะไรไม่ดี”

จากที่เคยอ่านวารสารและดูรายการโทรทัศน์ เคยมีผู้กล่าวถึงสาเหตุดังกล่าว รวมทั้งเคยเกิดขึ้นกับตนเอง คิดว่าอาการของโทนี่น่าจะเกิดจาก

1. แชมพูหรือครีมเจลใส่ผมต่าง ๆ อาจหมดอายุเนื่องจากโทนี่ซื้อมาเก็บไว้นาน
2. แชมพูหรือครีมเจลใส่ผมต่าง ๆ อาจมาเนื่องจากผู้จำหน่ายนำสินค้าหมดอายุมาจำหน่ายให้กับผู้บริโภค
3. โทนี่รักษาความสะอาดของผมและหนังศีรษะไม่ดีพอ ควรรักษาความสะอาดให้มากขึ้น
4. โทนี่อาจแพ้สารเคมีจากแชมพูหรือครีมเจลใส่ผมต่าง ๆ ควรหยุดใช้ทันที

ขั้นที่ 4 วิเคราะห์สถานการณ์ โดยตอบคำถามว่า “เราตระหนักรู้อะไรจากสถานการณ์นั้น”

หากเราเกิดผม่วงและคันหนังศีรษะควรหยุดใช้แชมพูหรือครีมเจลใส่ผมต่าง ๆ ที่ใช้อยู่ในขณะนั้น เพื่อหาสาเหตุของอาการ ก่อนซื้อและก่อนใช้แชมพูหรือครีมเจลใส่ผมต่าง ๆ ควรตรวจสอบวันหมดอายุ และอ่านฉลากกำกับสินค้าก่อนตัดสินใจซื้อ

ขั้นที่ 5 สรุป โดยการตอบคำถามว่า “อะไรที่สามารถทำได้ในสถานการณ์เช่นนี้”

หากเราต้องการซื้อแชมพูหรือครีมเจลใส่ผมต่าง ๆ ต้องดูวันหมดอายุและส่วนประกอบของแชมพูหรือครีมเจลใส่ผมให้ดี

ขั้นที่ 6 วางแผนปฏิบัติการ โดยการตอบคำถามว่า “เราควรทำอย่างไรหากเกิดเหตุการณ์
เช่นนี้”

หากมีอาการผื่นแดงหรือหนังศีรษะแดงควรหยุดใช้แชมพูหรือครีมเจลใ้ผมต่าง ๆ
ทันที และเปลี่ยนไปใช้แชมพูที่มีกรดและด่างอ่อน เช่น แชมพูเด็ก หรืออาจเปลี่ยนไปใช้แชมพูที่
สกัดจากธรรมชาติ เพื่อให้ได้รับสารเคมีน้อยที่สุด หากอาการยังไม่ดีขึ้นควรไปพบแพทย์เพื่อจะ
ได้รับการรักษาที่ถูกต้องต่อไป

ฝึกการสะท้อนคิดโดยวิธีเขียนบันทึก

โทนีเกิดอาการผื่นแดงและหนังศีรษะเป็นผื่นแดง ซึ่งเป็นอาการที่อาจเกิดขึ้นได้กับทุก
คน ซึ่งในเบื้องต้นอาจทำการดูแลรักษาด้วยตนเองก่อน หากไม่ดีขึ้นควรไปพบแพทย์ จากที่เคย
อ่านวารสารและดูรายการโทรทัศน์ เคยมีผู้กล่าวถึงสาเหตุดังกล่าว รวมทั้งเคยเกิดขึ้นกับตนเอง คิด
ว่าอาการของโทนีน่าจะเกิดจากแชมพูหรือครีมเจลใ้ผมต่าง ๆ อาจหมดอายุเนื่องจากโทนีซื้อมา
เก็บไว้นาน หรือผู้จำหน่ายนำสินค้าหมดอายุมาจำหน่ายให้กับผู้บริโภคถือเป็นการเอาเปรียบ
ผู้บริโภคอย่างยิ่ง หรืออาจเกิดจากโทนีรักษาความสะอาดของผมและหนังศีรษะไม่ดีพอ หรืออาจ
แพ้สารเคมีจากแชมพูหรือครีมเจลใ้ผมต่าง ๆ โทนีควรหยุดใช้ทันที

หากเราเกิดผื่นแดงและคันหนังศีรษะควรหยุดใช้แชมพูหรือครีมเจลใ้ผมต่าง ๆ ที่ใช้อยู่
ในขณะนั้นทันที เพื่อหาสาเหตุของอาการ และควรรักษาความสะอาดให้มากขึ้น ก่อนซื้อและ
ก่อนใช้แชมพูหรือครีมเจลใ้ผมต่าง ๆ ควรตรวจสอบวันหมดอายุ และอ่านฉลากกำกับสินค้า
ส่วนประกอบของแชมพูหรือครีมเจลใ้ผมนั้นให้ดีก่อนตัดสินใจซื้อ

การดูแลรักษาด้วยตนเองหลังจากหยุดแชมพูหรือครีมเจลใ้ผมต่าง ๆ ควรเปลี่ยนไปใช้
แชมพูที่มีกรดและด่างอ่อน เช่น แชมพูเด็ก หรืออาจเปลี่ยนไปใช้แชมพูที่สกัดจากธรรมชาติ
เพื่อให้ได้รับสารเคมีน้อยที่สุด หากอาการยังไม่ดีขึ้นควรไปพบแพทย์เพื่อจะได้รับการรักษาที่
ถูกต้องต่อไป

ตัวอย่างการสะท้อนคิดโดยวิธีเขียนบันทึก

กรณีศึกษา 2

“ ครูปัญญาสอนนักเรียนมานานหลายปี ทำให้มีความเชี่ยวชาญในเนื้อหาที่ตนเองสอนมาก แต่ครูปัญญายังคงใช้วิธีสอนแบบเดิมๆ ตลอดระยะเวลาหลายปี เช่น ให้นักเรียนจดตามครู หรือ บรรยายหน้าชั้น ส่งผลให้นักเรียนขาดคุณลักษณะใฝ่เรียนรู้เพราะเคยชินกับการสอนแบบนี้”

ฝึกเขียนตามกระบวนการสะท้อนคิด 6 ขั้น

ขั้นที่ 1 บรรยายเหตุการณ์ โดยการตอบคำถามว่า “เกิดอะไรขึ้น”

- ครูปัญญาสอนนักเรียนมานานหลายปี
- ครูปัญญาเชี่ยวชาญในเนื้อหา
- ครูปัญญาใช้วิธีสอนแบบเดิมๆ เช่น ให้นักเรียนจดตามครู หรือ บรรยายหน้าชั้น
- นักเรียนที่ครูปัญญาสอนขาดคุณลักษณะใฝ่เรียนรู้

ขั้นที่ 2 บอกความรู้สึก โดยการตอบคำถามว่า “เราคิดอะไรและรู้สึกอย่างไร”

การที่นักเรียนขาดคุณลักษณะใฝ่เรียนรู้น่าจะเป็นเพราะวิธีสอนของครูปัญญา

ขั้นที่ 3 ประเมินประสบการณ์ โดยการประเมินว่า “อะไรดีและอะไรไม่ดี”

การสอนมานานถือเป็นสิ่งที่ดีเพราะจะทำให้ครูผู้สอนเชี่ยวชาญในเนื้อหานั้นๆ แต่การสอนโดยวิธีเดิมๆ อาจจะไม่เหมาะสมนัก จากการศึกษาตำราด้านการศึกษา มีนักการศึกษาได้นำเสนอทฤษฎีการเรียนรู้ วิธีสอน และเทคนิคการสอนต่างๆ เพื่อพัฒนานักเรียนในแต่ละด้าน ซึ่งการสอนแบบเดิมๆ ของครูปัญญาอาจเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้นักเรียนขาดคุณลักษณะการใฝ่เรียนรู้

ขั้นที่ 4 วิเคราะห์สถานการณ์ โดยตอบคำถามว่า “เราตระหนักรู้อะไรจากสถานการณ์นั้น”

- ประสบการณ์ด้านการสอนของครูทำให้ครูผู้สอนเชี่ยวชาญในเนื้อหานั้นๆ
- การสอนแบบเดิมๆ ทำให้นักเรียนขาดคุณลักษณะการใฝ่เรียนรู้ อาจเป็นเพราะครูขาดเทคนิคการสอน

- หากต้องการพัฒนานักเรียนในด้านใดควรสอนหรือจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้เหมาะสม

ขั้นที่ 5 สรุป โดยการตอบคำถามว่า “อะไรที่สามารถทำได้ในสถานการณ์เช่นนี้”

ในสถานการณ์เช่นนี้ หากเราเป็นครูปัญญาจะต้องปรับเปลี่ยนวิธีสอนอย่างเร่งด่วน เพื่อจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลาย เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ให้ผู้เรียนรู้จักการเรียนรู้ด้วยตนเอง เพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้

ขั้นที่ 6 วางแผนปฏิบัติการ โดยการตอบคำถามว่า “เราควรทำอย่างไรหากเกิดเหตุการณ์เช่นนี้”

หากเกิดเหตุการณ์เช่นนี้ ครูผู้สอนควรปรับเปลี่ยนวิธีสอนของตนเอง และควรพัฒนาตนเองให้สามารถในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ได้หลากหลาย โดยโรงเรียนควรสนับสนุนและส่งเสริมครู เช่น ส่งครูไปฝึกอบรมเทคนิคการสอนใหม่ๆ จัดหาสื่อ แหล่งเรียนรู้ที่เอื้อต่อการเรียนรู้ เป็นต้น

ฝึกการสะท้อนคิดโดยวิธีเขียนบันทึก

ครูปัญญาสอนนักเรียนมานานหลายปี ทำให้มีความเชี่ยวชาญในเนื้อหาที่ตนเองสอนมาก แต่ครูปัญญายังคงใช้วิธีสอนแบบเดิมๆ ตลอดระยะเวลาหลายปี เช่น ให้นักเรียนจดตามครู หรือ บรรยายหน้าชั้น ส่งผลให้นักเรียนขาดคุณลักษณะการเรียนรู้เพราะเคยชินกับการสอนแบบนั้นซึ่งการที่นักเรียนขาดคุณลักษณะการเรียนรู้นี้น่าจะเป็นเพราะวิธีสอนของครูปัญญา การสอนมานานถือเป็นสิ่งที่ดีเพราะจะทำให้ครูผู้สอนเชี่ยวชาญในเนื้อหานั้นๆ แต่การสอนโดยวิธีเดิมๆ อาจจะไม่เหมาะสมนัก จากการศึกษาด้านการศึกษา มีนักการศึกษาได้นำเสนอทฤษฎีการเรียนรู้ วิธีสอน และเทคนิคการสอนต่างๆ เพื่อพัฒนานักเรียนในแต่ละด้าน ซึ่งการสอนแบบเดิมๆ ของครูปัญญาอาจเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้นักเรียนขาดคุณลักษณะการเรียนรู้ จากสถานการณ์นี้ทำให้รู้ว่าประสบการณ์ด้านการสอนของครูทำให้ครูผู้สอนเชี่ยวชาญในเนื้อหานั้นๆ ก็จริง แต่การสอนแบบเดิมๆ ทำให้นักเรียนขาดคุณลักษณะการเรียนรู้ ซึ่งอาจเป็นเพราะครูขาดเทคนิคการสอน หากต้องการพัฒนานักเรียนในด้านใดควรสอนหรือจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้เหมาะสม สรุปได้ว่าในสถานการณ์เช่นนี้ หากเราเป็นครูปัญญาจะต้องปรับเปลี่ยนวิธีสอนอย่างเร่งด่วน เพื่อจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลาย เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ให้ผู้เรียนรู้จักการเรียนรู้ด้วยตนเอง เพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ เพราะฉะนั้นครูผู้สอนควรปรับเปลี่ยนวิธีสอนของตนเอง และควรพัฒนาตนเองให้สามารถในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ได้หลากหลาย โดยโรงเรียนควรสนับสนุนและส่งเสริมครู เช่น ส่งครูไปฝึกอบรมเทคนิคการสอนใหม่ๆ จัดหาสื่อ แหล่งเรียนรู้ที่เอื้อต่อการเรียนรู้ เป็นต้น

ใบงานที่ 3

กรณีศึกษา 3

“พี่ระมาโรงเรียนสายเป็นประจำ ครูประจำชั้นรู้สึกวิตกกังวลกับพี่ระมา”

จงแบ่งกลุ่มๆ ละ 5-6 คน จากนั้นร่วมกันวิเคราะห์และอภิปรายเพื่อสะท้อนคิดตามกระบวนการสะท้อนคิด 6 ขั้น จากกรณีศึกษาดังกล่าว โดยใช้วิธีเขียนบันทึกโดยใช้เวลาประมาณเกิน 30 นาที

ตัวอย่างการสะท้อนคิดโดยใช้วิธีสัมภาษณ์

กรณีศึกษา 1

“ โทนี่เกิดอาการผม่ว และหนังศีรษะเป็นผื่นแดง ”

ฝึกสนทนาโดยการ ถาม – ตอบ ตามกระบวนการสะท้อนคิด 6 ขั้น

ขั้นที่ 1 บรรยายเหตุการณ์

ผู้ถาม : เกิดอะไรขึ้นกับโทนี่?

ผู้ตอบ : โทนี่เกิดอาการผม่วและหนังศีรษะเป็นผื่นแดง

ขั้นที่ 2 บอกความรู้สึก

ผู้ถาม : เพราะอะไรจึงเกิดเหตุการณ์แบบนี้กับโทนี่? โทนี่ควรทำอะไร?

ผู้ตอบ : อาการผม่วและหนังศีรษะเป็นผื่นแดงของโทนี่ เป็นอาการที่อาจเกิดขึ้นได้กับทุกๆ คน ซึ่งในเบื้องต้นอาจทำการดูแลรักษาด้วยตนเองก่อน หากไม่ดีขึ้นควรไปพบแพทย์

ขั้นที่ 3 ประเมินประสบการณ์

ผู้ถาม : ทำไมถึงคิดอย่างนั้นล่ะ? มีเหตุผลอะไร?

ผู้ตอบ : จากที่เคยอ่านวารสารและดูรายการโทรทัศน์ เคยมีผู้กล่าวถึงสาเหตุดังกล่าว รวมทั้งเคยเกิดขึ้นกับตนเอง คิดว่าอาการของโทนี่น่าจะเกิดจาก

1. แชมพูหรือครีมเจลใส่ผมต่าง ๆ อาจหมักอายุเนื่องจากโทนี่ซื้อมาเก็บไว้นาน
2. แชมพูหรือครีมเจลใส่ผมต่าง ๆ อาจมาเนื่องจากผู้จำหน่ายนำสินค้าหมักอายุมาจำหน่ายให้กับผู้บริโภค
3. โทนี่รักษาความสะอาดของผมและหนังศีรษะไม่ดีพอ ควรรักษาความสะอาดให้มากขึ้น
4. โทนี่อาจแพ้สารเคมีจากแชมพูหรือครีมเจลใส่ผมต่าง ๆ ควรหยุดใช้ทันที

ขั้นที่ 4 วิเคราะห์สถานการณ์

ผู้ถาม : เราได้ข้อคิดจากเรื่องของโทนี่อย่างไร

ผู้ตอบ : หากเราเกิดผื่นร่วงและคันหนังศีรษะควรหยุดใช้แชมพูหรือครีมเจลใ้ผมต่างๆ ที่ใช้อยู่ในขณะนั้น เพื่อหาสาเหตุของอาการ ก่อนซื้อและก่อนใช้แชมพูหรือครีมเจลใ้ผมต่างๆ ควรตรวจสอบวันหมดอายุ และอ่านฉลากกำกับสินค้าก่อนตัดสินใจซื้อ

ขั้นที่ 5 สรุป

ผู้ถาม : เราควรป้องกันอาการผื่นร่วงและหนังศีรษะเป็นผื่นแดงอย่างไร?

ผู้ตอบ : หากเราต้องการซื้อแชมพูหรือครีมเจลใ้ผมต่างๆ ต้องดูวันหมดอายุและส่วนประกอบของแชมพูหรือครีมเจลใ้ผมนั้นให้ดี

ขั้นที่ 6 วางแผนปฏิบัติการ

ผู้ถาม : ถ้าเราผื่นร่วงและหนังศีรษะเป็นผื่นแดงควรทำอย่างไร?

ผู้ตอบ : หากมีอาการผื่นร่วงหรือหนังศีรษะแดงควรหยุดใช้แชมพูหรือครีมเจลใ้ผมต่างๆ ทันที และเปลี่ยนไปใช้แชมพูที่มีกรดและค่าอ่อน เช่น แชมพูเด็ก หรืออาจเปลี่ยนไปใช้แชมพูที่สกัดจากธรรมชาติ เพื่อให้ได้รับสารเคมีน้อยที่สุด หากอาการยังไม่ดีขึ้นควรไปพบแพทย์ เพื่อจะได้รับการรักษาที่ถูกต้องต่อไป

ตัวอย่างการสะท้อนคิดโดยใช้วิธีสัมภาษณ์

กรณีศึกษา 2

“ ครูปัญญาสอนนักเรียนมานานหลายปี ทำให้มีความเชี่ยวชาญในเนื้อหาที่ตนเองสอนมาก แต่ครูปัญญายังคงใช้วิธีสอนแบบเดิมๆ ตลอดระยะเวลาหลายปี เช่น ให้นักเรียนจดตามครู หรือ บรรยายหน้าชั้น ส่งผลให้นักเรียนขาดคุณลักษณะใฝ่เรียนรู้เพราะเคยชินกับการสอนแบบนี้”

ฝึกสนทนาโดยการ ถาม – ตอบ ตามกระบวนการสะท้อนคิด 6 ขั้น

ขั้นที่ 1 บรรยายเหตุการณ์

ผู้ถาม : เกิดอะไรขึ้นกับครูปัญญา?

ผู้ตอบ : ครูปัญญาสอนนักเรียนมานานหลายปีจนมีความเชี่ยวชาญในเนื้อหา มาก แต่ครูปัญญาใช้วิธีสอนแบบเดิมๆ เช่น ให้นักเรียนจดตามครู หรือ บรรยายหน้าชั้น ทำให้นักเรียนที่ครูปัญญาสอนขาดคุณลักษณะใฝ่เรียนรู้

ขั้นที่ 2 บอกความรู้สึก

ผู้ถาม : เพราะอะไรนักเรียนจึงขาดคุณลักษณะใฝ่เรียนรู้?

ผู้ตอบ : น่าจะเป็นเพราะวิธีสอนของครูปัญญา

ผู้ถาม : ทำไมครูปัญญาจึงสอนด้วยวิธีเดิมๆ?

ผู้ตอบ : อาจจะเป็นเพราะขาดเทคนิคการสอน

ขั้นที่ 3 ประเมินประสบการณ์

ผู้ถาม : ทำไมถึงคิดอย่างนั้นล่ะ? มีเหตุผลอะไร?

ผู้ตอบ : การสอนมานานถือเป็นสิ่งที่ดีเพราะจะทำให้ครูผู้สอนเชี่ยวชาญในเนื้อหา นั้นๆ แต่การสอนโดยวิธีเดิมๆ อาจจะไม่เหมาะสมนัก จากการศึกษาตำราด้านการศึกษามี นักการศึกษาได้นำเสนอทฤษฎีการเรียนรู้ วิธีสอน และเทคนิคการสอนต่างๆ เพื่อพัฒนานักเรียน ในแต่ละด้าน ซึ่งการสอนแบบเดิมๆ ของครูปัญญาอาจเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้นักเรียนขาด คุณลักษณะการใฝ่เรียนรู้

ขั้นที่ 4 วิเคราะห์สถานการณ์

ผู้ถาม : เราได้ข้อคิดจากเรื่องของครูปัญญายังไง

ผู้ตอบ : ประสบการณ์ด้านการสอนของครูทำให้ครูผู้สอนเชี่ยวชาญในเนื้อหาอื่นๆ

แต่การสอนแบบเดิมๆ ทำให้นักเรียนขาดคุณลักษณะการเรียนรู้ อาจเป็นเพราะครูขาดเทคนิคการสอน หากต้องการพัฒนานักเรียนในด้านใดควรสอนหรือจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้เหมาะสม

ขั้นที่ 5 สรุป

ผู้ถาม : ครูปัญญาควรทำอะไรต่อไป?

ผู้ตอบ : หากเราเป็นครูปัญญาจะต้องปรับเปลี่ยนวิธีสอนอย่างเร่งด่วน เพื่อจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลาย เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ให้ผู้เรียนรู้จักการเรียนรู้ด้วยตนเอง เพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้

ขั้นที่ 6 วางแผนปฏิบัติการ

ผู้ถาม : การจัดการเรียนรู้ที่ดีต้องทำอะไร?

ผู้ตอบ : ครูผู้สอนควรปรับเปลี่ยนวิธีสอนของตนเอง และควรพัฒนาตนเองให้สามารถในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ได้หลากหลาย โดยโรงเรียนควรสนับสนุนและส่งเสริมครู เช่น ส่งครูไปฝึกอบรมเทคนิคการสอนใหม่ๆ จัดหาสื่อ แหล่งเรียนที่เอื้อต่อการเรียนรู้ เป็นต้น

ใบงานที่ 4

กรณีศึกษา 4

“ผลการเรียนของสุวิทย์ลดลงอย่างต่อเนื่องมา 2 ภาคเรียนแล้ว สุวิทย์จะอย่างไรจึงจะพัฒนาผลการเรียนตนเองได้”

จงจับคู่สนทนา จากนั้นสลับกันถาม-ตอบ เพื่อสะท้อนคิดตามกระบวนการสะท้อนคิด 6 ขั้น จากกรณีศึกษาดังกล่าว โดยใช้วิธีสนทนา ให้เวลาไม่เกิน 30 นาที

ภาคผนวก ค

เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินหลักสูตร

หลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างทักษะการสะท้อนคิด

ของนิสิตฝึกปฏิบัติการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

**แบบสอบถามความคิดเห็นผู้เข้ารับการฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างทักษะการสะท้อนคิด
ของนิสิตฝึกปฏิบัติการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา**

คำชี้แจง แบบสอบถามนี้เป็นการประเมินความคิดเห็นต่อการฝึกอบรมเพื่อประเมินปฏิกิริยา
ตอบสนองของผู้เข้ารับการฝึกอบรม โปรดส่งคืนหลังเสร็จสิ้นการฝึกอบรม

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

1. เพศ ☐ ชาย ☐ หญิง
2. สาขาวิชา ☐ ภาษาไทย ☐ สังคมศึกษาฯ ☐ คณิตศาสตร์
 ☐ ภาษาอังกฤษ ☐ ภาษาจีน ☐ ภาษาญี่ปุ่น
 ☐ วิทยาศาสตร์ทั่วไป ☐ ชีววิทยา ☐ ฟิสิกส์
 ☐ เคมี ☐ นาฏยสังคีต ☐ ศิลปะ
 ☐ บัณฑิต ☐ สุขศึกษาและพลศึกษา

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นของผู้เข้ารับการฝึกอบรมต่อการจัดกิจกรรมฝึกอบรมครั้งนี้

รายการประเมิน	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
ด้านกิจกรรมฝึกอบรม					
1. กิจกรรมฝึกอบรมสอดคล้องกับวัตถุประสงค์การฝึกอบรม					
2. กิจกรรมฝึกอบรมสอดคล้องกับเนื้อหา					
3. ระยะเวลาในการจัดกิจกรรมฝึกอบรมเหมาะสม					
4. กิจกรรมฝึกอบรมจัดลำดับได้เหมาะสม					
5. กิจกรรมฝึกอบรมมีประโยชน์ต่อการปฏิบัติการสอน					
ด้านวัสดุอุปกรณ์และสิ่งอำนวยความสะดวก					
6. เอกสารประกอบการฝึกอบรมมีความชัดเจน					
7. เอกสารประกอบการฝึกอบรมมีจำนวนเพียงพอ					
8. สถานที่ศูนย์ฯ มีคุณภาพเหมาะสม					

รายการประเมิน	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
ด้านอาคารสถานที่					
9. สถานที่ฝึกอบรมช่วยสร้างบรรยากาศการเรียนรู้					
10. สถานที่ฝึกอบรมเหมาะสมกับรูปแบบการจัดกิจกรรมฝึกอบรม					
11. สถานที่ฝึกอบรมมีแสงสว่างเพียงพอ					
12. ขนาดของห้องฝึกอบรมมีความเหมาะสมกับจำนวนผู้เข้ารับการอบรม					
ด้านวิทยากร					
13. วิทยากรจัดกิจกรรมฝึกอบรมเหมาะสม					
14. วิทยากรมีความรู้และทักษะในหัวข้อที่ฝึกอบรม					
15. วิทยากรจัดกิจกรรมฝึกอบรมตรงตามเวลาที่กำหนดไว้					
16. วิทยากรเปิดโอกาสให้ผู้เข้าอบรมมีส่วนร่วมในการฝึกอบรม					
17. วิทยากรจัดกิจกรรมฝึกอบรมอย่างหลากหลาย					
ด้านการบริหารจัดการ					
18. ความพร้อมในการจัดการฝึกอบรม					
19. ความสะดวกในการลงทะเบียน					
20. การประสานกับผู้เข้ารับการฝึกอบรม					
21. การประชาสัมพันธ์การจัดฝึกอบรม					

ข้อเสนอแนะ

.....

.....

.....

.....

.....

แบบวัดทักษะการสะท้อนคิด

จากกรณีศึกษาให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมสะท้อนคิดโดยวิธีเขียนบันทึกตามกระบวนการสะท้อนคิด โดยใช้เวลา 1 ชั่วโมง

ครูสมชัยเป็นนิสิตฝึกปฏิบัติการสอนวิชาคณิตศาสตร์ ชั้น ม.3/5 ซึ่งห้องนี้มีนักเรียนชาย 15 คน และ นักเรียนหญิง 18 คน ครูสมชัยอยากให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนดี บุญลือเป็นนักเรียนที่เรียนปานกลางแต่เรียนวิชาคณิตศาสตร์อ่อนมาก ครูสมชัยจึงกวัดจั่นเอาใจใส่กับบุญลือเป็นพิเศษ เวลาบุญลือทำการบ้านผิด ครูสมชัยก็จะดูค่าบุญลืออย่างรุนแรง จนบุญลือต้องลอกการบ้านเพื่อนเพื่อไม่ให้ถูกครูสมชัยดูค่า ครูสมชัยพยายามเรียกบุญลือมาพบที่ห้องพักครูเพื่อสอบถามถึงปัญหาการเรียน แต่บุญลือก็บ่ายเบี่ยงไม่ยอมมา ครูสมชัยโกรธมากจึงไม่สนใจบุญลืออีกต่อไป

บุญลือเล่าให้ครูประจำชั้นฟังว่าบุญลือต้องช่วยงานบ้านหลังเลิกเรียน มีเวลาทำการบ้านที่จำกัด และบุญลือก็ไม่ชอบครูสมชัย เพราะครูสมชัยชอบให้การบ้านมากจนทำไม่ทัน ต้องลอกการบ้านเพื่อน อีกทั้งครูสมชัยมักจะดูค่าบุญลืออย่างรุนแรง ทำให้บุญลือไม่พอใจ

แบบประเมินทักษะการสะท้อนคิด

คำชี้แจง แบบประเมินทักษะการสะท้อนคิดนี้ใช้ประเมินทักษะการสะท้อนคิดของผู้เข้ารับการฝึกอบรม เพื่อศึกษาผลการเรียนรู้ตามหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างทักษะการสะท้อนคิดของนิสิตฝึกปฏิบัติการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

ด้านการเรียนรู้ทฤษฎีและแนวทางปฏิบัติ

	Pre		Post
1. เป็นวิธีปฏิบัติที่ปลอดภัย ได้รับการยอมรับอย่างแพร่หลาย	☐	1	☐
☐ 1. อาจไม่ปลอดภัยและไม่เป็นที่ยอมรับ
☐ 2. ปลอดภัยแต่อาจไม่เป็นที่ยอมรับ
☐ 3. ปลอดภัยและเป็นที่ยอมรับ			
2. ทฤษฎีและแนวปฏิบัติ	☐	2	☐
☐ 1. มีการผสมผสานกันน้อยมาก
☐ 2. ผสมผสานกันชัดเจน
☐ 3. ผสมผสานกันอย่างสมบูรณ์พร้อมทั้งแสดงให้เห็นแบบแผนเดิมกับแนวทางใหม่			
3. การนำแนวคิดและทฤษฎีไปปฏิบัติ	☐	3	☐
☐ 1. แทบปฏิบัติไม่ได้เลย
☐ 2. ได้เฉพาะตนเองเท่านั้น
☐ 3. ได้ทั้งตนเองและผู้อื่น			
4. คำนึงถึงประเด็นที่สัมพันธ์สังคมกับวัฒนธรรม และจริยธรรม	☐	4	☐
☐ 1. ไม่คำนึงถึง
☐ 2. คำนึงถึงบ้าง
☐ 3. คำนึงถึงอย่างรอบด้าน			
5. ความหลากหลายของหลักการที่สามารถปฏิบัติได้	☐	5	☐
☐ 1. ไม่แน่ใจว่าสามารถปฏิบัติได้
☐ 2. ปฏิบัติได้เฉพาะสถานการณ์ที่เคยเกิดขึ้นเท่านั้น
☐ 3. ปฏิบัติได้หลากหลายแนวทางโดยมีการสรุปจำแนกตามสถานการณ์			

ด้านการพิสูจน์หลักฐานจากแหล่งข้อมูล

6. การอ้างอิงหลักฐานหรือแหล่งข้อมูล

Pre Post

	6	
--	---	--

- ☐ 1. สัมพันธ์กับข้อมูลน้อย
- ☐ 2. สัมพันธ์กับข้อมูลหลายประการ
- ☐ 3. ครอบคลุมและสัมพันธ์กับข้อมูลทั้งหมด

7. ความน่าเชื่อถือของหลักฐานหรือแหล่งข้อมูล

	7	
--	---	--

- ☐ 1. ไม่ผ่านการประเมินความน่าเชื่อถือ
- ☐ 2. ผ่านการประเมินความน่าเชื่อถือ
- ☐ 3. ผ่านการวัดและประเมินความน่าเชื่อถือ

ด้านทักษะการคิดแก้ปัญหาและใช้เหตุผล

8. กระบวนการแก้ปัญหา

- ☐ 1. มีวิธีการแก้ปัญหาแต่เป็นวิธีที่ไม่สามารถพัฒนาปรับปรุงงานให้ดีขึ้นได้
- ☐ 2. สามารถนิยามปัญหาและบอกแนวทางแก้ปัญหาบางสถานการณ์ได้
- ☐ 3. อธิบายประเด็นได้อย่างลึกซึ้งและมีแนวทางการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์

	8	
--	---	--

9. พัฒนาการในการแก้ปัญหา

- ☐ 1. อ้างอิงตนเองมากกว่าทฤษฎีและหลักการ
- ☐ 2. วิเคราะห์ปัญหาโดยอ้างอิงทฤษฎีและหลักการ
- ☐ 3. นิยามปัญหา ประเมิน และวางแผนแก้ปัญหาโดยอ้างอิงทฤษฎีและหลักการ

	9	
--	---	--

10. การสร้างข้อสรุปในการแก้ปัญหา

- ☐ 1. ไม่สามารถสร้างข้อสรุปได้
- ☐ 2. เริ่มสร้างข้อสรุปที่เป็นความรู้ใหม่ได้
- ☐ 3. สร้างข้อสรุปได้อย่างเหมาะสม มีทฤษฎีและหลักฐานอ้างอิง

	10	
--	----	--

แบบสังเกตพฤติกรรมการฝึกปฏิบัติการสอน

ชื่อนิสิต รหัสนิสิต

คำชี้แจง แบบสังเกตพฤติกรรมนี้ ใช้สังเกตพฤติกรรมของนิสิตฝึกปฏิบัติการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา หลังได้รับการฝึกอบรมตามหลักสูตรเพื่อเสริมสร้างทักษะการสะท้อนคิด เป็นการสังเกตโดยอาจารย์พี่เลี้ยงหรือตัวแทน เพื่อศึกษาพฤติกรรมที่เปลี่ยนไปหลังการอบรม

รายการพฤติกรรม	การปฏิบัติ			
	เป็นประจำ	บ่อยครั้ง	บางครั้ง	ไม่เคย
1. มีความมั่นใจในการปฏิบัติการสอน				
2. มีความกระตือรือร้นในการปฏิบัติงาน				
3. ชอบแสวงหาความรู้				
4. มีการวางแผนการปฏิบัติการสอนล่วงหน้า				
5. จัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแผนการจัดการเรียนรู้				
6. ใช้เทคนิคการสอนอย่างหลากหลาย				
7. บริหารจัดการชั้นเรียนได้ดี				
8. แก้ปัญหาในการปฏิบัติการสอนได้ดี				
9. สอบถามข้อสงสัยกับอาจารย์พี่เลี้ยง				
10. ปฏิบัติงานด้วยความรอบคอบ				
11. ปฏิบัติหน้าที่ครูได้เหมาะสม				
12. ปรับตัวเข้ากับเพื่อนร่วมงานได้ดี				
13. เรียนรู้งานได้รวดเร็ว				
14. พัฒนาปรับปรุงงานได้ดี				
15. วางตัวเหมาะสมเป็นแบบอย่างที่ดี				
16. มีความรับผิดชอบต่องานที่ได้รับมอบหมาย				

พฤติกรรมอื่น ๆ.....

.....

.....

ลงชื่อ อาจารย์พี่เลี้ยง/ตัวแทน

แบบสอบถามความคิดเห็นต่อผลการสะท้อนคิดในการปฏิบัติการสอน

คำชี้แจง แบบสอบถามนี้ ใช้สอบถามความคิดเห็นของนิสิตฝึกปฏิบัติการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา ต่อผลการสะท้อนคิดในการปฏิบัติการสอน หลังได้รับการเสริมสร้างทักษะการสะท้อนคิด เพื่อประเมินผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นต่อองค์การ

รายการ	ความคิดเห็น				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	ค่อนข้างน้อย	น้อย
1. ส่งเสริมความมั่นใจในการปฏิบัติการสอน					
2. สร้างนิสัยกระตือรือร้น					
3. สร้างนิสัยชอบแสวงหาความรู้					
4. รู้จักวางแผนการปฏิบัติการสอน					
5. มีแนวทางจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับสถานการณ์ต่าง ๆ					
6. รู้จักแก้ปัญหาในการปฏิบัติการสอน					
7. มีกลยุทธ์ในการบริหารจัดการชั้นเรียน					
8. รู้จักปรับตัวเข้ากับเพื่อนร่วมงาน					
9. ช่วยให้ตัดสินใจได้อย่างชาญฉลาด					
10. ช่วยพัฒนา ปรับปรุงงานให้ดีขึ้น					
11. ช่วยให้รู้จักตนเอง					
12. ส่งเสริมความพร้อมในการเป็นครู					

ภาคผนวก ง

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรม SPSS

เพื่อหาคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผลการตรวจสอบคุณภาพหลักสูตรด้วยการหาความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างโดยใช้เทคนิค
กลุ่มรู้ชัด

Group Statistics

	GROUP	N	Mean	Std. Deviation	Std. Error Mean
SCORE	2	15	26.67	1.397	.361
	1	15	11.87	2.386	.616

Independent Samples Test

		Levene's Test for Equality of Variances		t-test for Equality of Means						
		F	Sig.	t	df	Sig. (2-tailed)	Mean Difference	Std. Error Difference	95% Confidence Interval of the Difference	
									Lower	Upper
SCORE	Equal variances assumed	3.177	.086	20.727	28	.000	14.80	.714	13.337	16.263
	Equal variances not assumed			20.727	22.589	.000	14.80	.714	13.321	16.279

คะแนนเฉลี่ยของกลุ่มที่ได้รับการฝึกอบรมสูง (2) กว่าคะแนนเฉลี่ยของกลุ่มที่ไม่ได้รับ
การฝึกอบรม (1) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ผลการค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามความคิดเห็นต่อการฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้าง
ทักษะการสะท้อนคิดโดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (α - Coefficient) ของครอนบัค

RELIABILITY ANALYSIS - SCALE (ALPHA)

Item-total Statistics

	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item- Total Correlation	Alpha if Item Deleted
ข้อ1	88.6667	58.8095	.7216	.9111
ข้อ2	88.7333	61.0667	.4084	.9185
ข้อ3	89.0667	59.6381	.6075	.9136
ข้อ4	89.0000	59.1429	.7354	.9111
ข้อ5	88.4667	65.4095	.0662	.9231
ข้อ6	88.6667	58.9524	.7060	.9115
ข้อ7	88.6000	59.8286	.7654	.9112
ข้อ8	88.4667	60.6952	.6654	.9131
ข้อ9	88.7333	59.0667	.5950	.9140
ข้อ10	88.6667	59.0952	.5801	.9144
ข้อ11	88.8667	60.5524	.3664	.9212
ข้อ12	88.6000	58.9714	.5857	.9143
ข้อ13	88.6667	59.6667	.8024	.9107
ข้อ14	88.5333	59.8381	.6022	.9137
ข้อ15	88.4000	63.5429	.3122	.9190
ข้อ16	88.4667	61.1238	.6090	.9140
ข้อ17	88.6667	56.8095	.7975	.9088
ข้อ18	88.4000	60.1143	.5970	.9139
ข้อ19	88.3333	63.8095	.2995	.9191
ข้อ20	88.5333	60.8381	.6337	.9136
ข้อ21	88.8000	59.3143	.5904	.9140

Reliability Coefficients

N of Cases = 15.0 N of Items = 21

Alpha = .9183

ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามความคิดเห็นต่อการฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างทักษะ
การสะท้อนคิดทั้งฉบับ เท่ากับ 0.92

ผลการค่าความเชื่อมั่นของแบบสังเกตพฤติกรรมที่เปลี่ยนไปหลังฝึกอบรมโดยใช้สูตร
สัมประสิทธิ์แอลฟา (α - Coefficient) ของครอนบัค

RELIABILITY ANALYSIS - SCALE (ALPHA)

Item-total Statistics

	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item- Total Correlation	Alpha if Item Deleted
ข้อ 3_1	50.3333	48.0952	.6296	.9439
ข้อ 3_2	50.6000	45.8286	.7864	.9405
ข้อ 3_3	50.6000	47.4000	.7654	.9416
ข้อ 3_4	50.6000	46.6857	.8784	.9396
ข้อ 3_5	50.4667	47.4095	.7178	.9423
ข้อ 3_6	50.9333	44.7810	.7343	.9420
ข้อ 3_7	50.8667	42.4095	.8332	.9401
ข้อ 3_8	50.7333	45.3524	.7655	.9409
ข้อ 3_9	50.6667	44.6667	.6208	.9467
ข้อ 3_10	50.5333	47.8381	.5193	.9464
ข้อ 3_11	50.2667	48.9238	.5302	.9457
ข้อ 3_12	50.3333	47.2381	.7583	.9416
ข้อ 3_13	50.4667	46.4095	.8677	.9395
ข้อ 3_14	50.7333	46.6381	.7612	.9412
ข้อ 3_15	50.4000	48.1143	.6142	.9442
ข้อ 3_16	50.4667	47.1238	.7603	.9415

Reliability Coefficients

N of Cases = 15.0 N of Items = 16

Alpha = .9458

ค่าความเชื่อมั่นของแบบสังเกตพฤติกรรมที่เปลี่ยนไปหลังฝึกอบรมทั้งฉบับ เท่ากับ
0.95

ผลการค่าความเชื่อมั่นของแบบประเมินผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นต่อองค์การ โดยใช้สูตร
สัมประสิทธิ์แอลฟา (α - Coefficient) ของครอนบัก

RELIABILITY ANALYSIS - SCALE (ALPHA)

Item-total Statistics

	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item- Total Correlation	Alpha if Item Deleted
ข้อ4_1	47.2667	32.3524	.8139	.9258
ข้อ4_2	47.1333	32.9810	.5964	.9320
ข้อ4_3	47.1333	31.9810	.7546	.9267
ข้อ4_4	47.1333	32.8381	.5042	.9360
ข้อ4_5	47.0000	32.2857	.6559	.9300
ข้อ4_6	47.1333	30.2667	.8573	.9221
ข้อ4_7	47.3333	31.2381	.6186	.9327
ข้อ4_8	47.0667	30.0667	.7445	.9272
ข้อ4_9	47.2667	32.3524	.6371	.9306
ข้อ4_10	46.9333	30.7810	.8745	.9220
ข้อ4_11	47.1333	31.2667	.7164	.9278
ข้อ4_12	46.8667	30.9810	.8436	.9231

Reliability Coefficients

N of Cases = 15.0

N of Items = 12

Alpha = .9337

ค่าความเชื่อมั่นของแบบประเมินผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นต่อองค์การทั้งฉบับ เท่ากับ 0.93

มหาวิทยาลัยบูรพา
Burapha University

ภาคผนวก จ
ตัวอย่างหนังสือราชการ

ที่ ศบ 6621/0๔๖๔

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา
169 ถ.ลพาทย์บางลั่น ต.แสนสุข
อ.เมือง จ.ชลบุรี 20131

๑๘ เมษายน 2553

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนชลกันยานุกูล แสนสุข

สิ่งที่ส่งมาด้วย เครื่องมือเพื่อการวิจัย จำนวน 1 ชุด

ด้วยนางสาวสิริวรรณ จรัสวิวัฒน์ นิสิตระดับบัณฑิตศึกษา หลักสูตรการศึกษา
คุณวุฒิบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยบูรพา ได้รับอนุมัติให้ทำวิทยานิพนธ์
เรื่อง “การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างทักษะการสะท้อนคิดของนิสิตฝึกปฏิบัติการสอน
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา” โดยอยู่ในความควบคุมดูแลของ ผศ.ดร.วิมลรัตน์ จตุรานนท์
ประธานกรรมการ มีความประสงค์ขออำนวยความสะดวกในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากนิสิตฝึก
ปฏิบัติการสอน ปีการศึกษา 2553 จำนวน 16 คน โดยผู้วิจัยจะขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง
ระหว่างวันที่ 1 มิถุนายน 2553 ถึงวันที่ 1 กรกฎาคม 2553 อนึ่ง โครงการวิจัยนี้ได้ผ่านขั้นตอน
การพิจารณาทางจริยธรรมการวิจัยของมหาวิทยาลัยบูรพา เรียบร้อยแล้ว

จึงเรียนมาเพื่อ โปรดพิจารณา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา หวังเป็นอย่างยิ่ง
ว่าคงจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิมลรัตน์ จตุรานนท์)

รองคณบดีฝ่ายวิชาการ

ปฏิบัติการแทนคณบดีคณะศึกษาศาสตร์

ปฏิบัติการแทนอธิการบดีมหาวิทยาลัยบูรพา

ภาควิชาการจัดการเรียนรู้

โทรศัพท์ 0-3839-3486, 0-3810-2069

โทรสาร 0-3839-3485

โทรผู้วิจัย 081-0012585

ที่ ศร 6621/ว.0396

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา
169 ถ.ลงหาดบางแสน ต.แสนสุข
อ.เมือง จ.ชลบุรี 20131

3 มีนาคม 2553

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์ในการตรวจสอบความเที่ยงตรงของเครื่องมือเพื่อการวิจัย

เรียน ผศ.ดร.ศุภวรรณ เล็กวิไล

สิ่งที่ส่งมาด้วย คำร้องขอวิทยานิพนธ์ และเครื่องมือเพื่อการวิจัย จำนวน 1 ชุด

ด้วยนางสาวศิริวรรณ จรัสวีวัฒน์ นิสิตระดับบัณฑิตศึกษา หลักสูตรการศึกษาคุณวุฒิ บัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยบูรพา ได้รับอนุมัติให้ทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างทักษะการสะท้อนคิดของนิสิตฝึกปฏิบัติการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา” ในความควบคุมดูแลของ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิมลรัตน์ จตุรานนท์ ประธานกรรมการ ขณะนี้อยู่ในขั้นตอนการสร้างเครื่องมือเพื่อการวิจัย ในการนี้คณะศึกษาศาสตร์ ได้พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญในเรื่องดังกล่าวเป็นอย่างดี จึงขอความอนุเคราะห์จากท่านในการตรวจสอบความเที่ยงตรงของเครื่องมือเพื่อการวิจัยของนิสิต ในครั้งนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคง จะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ดร.เชษฐ์ ศิริสวัสดิ์)

ผู้ช่วยคณบดีฝ่ายวิชาการ

ปฏิบัติการแทนคณบดีคณะศึกษาศาสตร์

ปฏิบัติการแทนอธิการบดีมหาวิทยาลัยบูรพา

ภาควิชาการจัดการเรียนรู้

โทรศัพท์ 0-3839-3486, 0-3810-2069

โทรสาร 0-3839-3485

ผู้วิจัยโทร 08-1001-2585

ที่ ศร 6621/ว.0396

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา
169 ถ.ลงหาดบางแสน ต.แสนสุข
อ.เมือง จ.ชลบุรี 20131

3 มีนาคม 2553

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์ในการตรวจสอบความเที่ยงตรงของเครื่องมือเพื่อการวิจัย

เรียน ดร.อนุชัย รามวงษ์

สิ่งที่ส่งมาด้วย คำขอขอยืมวิทยานิพนธ์ และเครื่องมือเพื่อการวิจัย จำนวน 1 ชุด

ด้วยนางสาวศิริวรรณ จรัสวิวัฒน์ นิสิตระดับบัณฑิตศึกษา หลักสูตรการศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยบูรพา ได้รับอนุมัติให้ทำวิทยานิพนธ์เรื่อง “การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างทักษะการสะท้อนคิดของนิสิตฝึกปฏิบัติการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา” ในความควบคุมดูแลของ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิมลรัตน์ จตุรนนท์ ประธานกรรมการ ขณะนี้อยู่ในขั้นตอนการสร้างเครื่องมือเพื่อการวิจัย ในการนี้คณะศึกษาศาสตร์ ได้พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญในเรื่องดังกล่าวเป็นอย่างดี จึงขอความอนุเคราะห์จากท่านในการตรวจสอบความเที่ยงตรงของเครื่องมือเพื่อการวิจัยของนิสิตในครั้งนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ดร.เชษฐ ศิริสวัสดิ์)

ผู้ช่วยคณบดีฝ่ายวิชาการ

ปฏิบัติการแทนคณบดีคณะศึกษาศาสตร์

ปฏิบัติการแทนอธิการบดีมหาวิทยาลัยบูรพา

ภาควิชาการจัดการเรียนรู้

โทรศัพท์ 0-3839-3486, 0-3810-2069

โทรสาร 0-3839-3485

ผู้วิจัยโทร 08-1001-2585

ที่ ศธ 6621/ว.0396

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา
169 ถ.ลงหาดบางแสน ต.แสนสุข
อ.เมือง จ.ชลบุรี 20131

3 มีนาคม 2553

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์ในการตรวจสอบความเที่ยงตรงของเครื่องมือเพื่อการวิจัย

เรียน ผศ.ดร.สุรางค์ ธรรมโวหาร

สิ่งที่ส่งมาด้วย คำขอขอยืมวิทยานิพนธ์ และเครื่องมือเพื่อการวิจัย จำนวน 1 ชุด

ด้วยนางสาวศิริวรรณ จรัสวีวัฒน์ นิสิตระดับบัณฑิตศึกษา หลักสูตรการศึกษาคณะ
บัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยบูรพา ได้รับอนุมัติให้ทำวิทยานิพนธ์
เรื่อง “การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างทักษะการสะท้อนคิดของนิสิตฝึกปฏิบัติ
การสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา” ในความควบคุมดูแลของ ผู้ช่วยศาสตราจารย์
ดร.วิมลรัตน์ จตุรานนท์ ประธานกรรมการ ขณะนี้อยู่ในขั้นตอนการสร้างเครื่องมือเพื่อการวิจัย
ในการนี้คณะศึกษาศาสตร์ ได้พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญในเรื่องดังกล่าวเป็นอย่างดี
จึงขอความอนุเคราะห์จากท่านในการตรวจสอบความเที่ยงตรงของเครื่องมือเพื่อการวิจัยของนิสิต
ในครั้งนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา หวังเป็นอย่างยิ่งว่า
จะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ดร.เชษฐ ศิริสวัสดิ์)

ผู้ช่วยคณบดีฝ่ายวิชาการ

ปฏิบัติการแทนคณบดีคณะศึกษาศาสตร์

ปฏิบัติการแทนอธิการบดีมหาวิทยาลัยบูรพา

ภาควิชาการจัดการเรียนรู้

โทรศัพท์ 0-3839-3486, 0-3810-2069

โทรสาร 0-3839-3485

ผู้วิจัยโทร 08-1001-2585

บันทึกข้อความ

ส่วนงาน คณะศึกษาศาสตร์ ภาควิชาการจัดการเรียนรู้ โทร 2029, 2069

ที่ ศธ 6621/จ. 0857

วันที่ 28 เมษายน 2553

เรื่อง ขอกความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนสาธิต “พิบูลบำเพ็ญ” มหาวิทยาลัยบูรพา

ด้วยนางสาวสิริวรรณ จรัสวิวัฒน์ นิสิตระดับบัณฑิตศึกษา หลักสูตรการศึกษา
คุณวุฒิบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยบูรพา ได้รับอนุมัติให้ทำวิทยานิพนธ์
เรื่อง “การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างทักษะการสะท้อนคิดของนิสิตฝึกปฏิบัติการสอน
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา” โดยอยู่ในความควบคุมดูแลของ ผศ.ดร.วิมลรัตน์ จตุรานนท์
ประธานกรรมการ มีความประสงค์ขออนุญาตตรวจสอบในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากนิสิตฝึก
ปฏิบัติการสอน ปีการศึกษา 2553 จำนวน 34 คนโดยผู้วิจัยจะขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง
ระหว่างวันที่ 1 มิถุนายน 2553 ถึงวันที่ 1 กรกฎาคม 2553 อนึ่งโครงการวิจัยนี้ได้ผ่านขั้นตอน
การพิจารณาทางจริยธรรมการวิจัยของมหาวิทยาลัยบูรพา เรียบร้อยแล้ว

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา หวังเป็นอย่างยิ่ง
ว่าคงจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิมลรัตน์ จตุรานนท์)

รองคณบดีฝ่ายวิชาการ

ปฏิบัติการแทนคณบดีคณะศึกษาศาสตร์

บันทึกข้อความ

ส่วนงาน คณะศึกษาศาสตร์ ภาควิชาการจัดการเรียนรู้ โทร 2029, 2069

ที่ ศร 6621/ว. 0853

วันที่ 28 เมษายน 2553

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย

เรียน คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

ด้วยนางสาวสิริวรรณ จรัสวีวัฒน์ นิสิตระดับบัณฑิตศึกษา หลักสูตรการศึกษา
คุณวุฒิบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยบูรพา ได้รับอนุมัติให้ทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง
“การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างทักษะการสะท้อนคิดของนิสิตฝึกปฏิบัติการสอน
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา” โดยอยู่ในความควบคุมดูแลของ ผศ. ดร.วิมลรัตน์ จตุรานนท์
ประธานกรรมการ มีความประสงค์ขออำนวยความสะดวกในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากนิสิตฝึก
ปฏิบัติการสอน ปีการศึกษา 2553 โดยผู้วิจัยจะขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง ระหว่าง
วันที่ 1 มิถุนายน 2553 ถึงวันที่ 1 กรกฎาคม 2553 อนึ่งโครงการวิจัยนี้ได้ผ่านขั้นตอนการพิจารณา
ทางจริยธรรมการวิจัยของมหาวิทยาลัยบูรพา เรียบร้อยแล้ว

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา หวังเป็นอย่างยิ่ง
ว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิมลรัตน์ จตุรานนท์)

รองคณบดีฝ่ายวิชาการ

ปฏิบัติการแทนคณบดีคณะศึกษาศาสตร์

บันทึกข้อความ

ส่วนงาน คณะศึกษาศาสตร์ ภาควิชาการจัดการเรียนรู้ โทร 2029, 2069

ที่ ศร 6621/0495

วันที่ 16 มีนาคม 2553

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อหาคุณภาพของเครื่องมือการวิจัย

เรียน รองคณบดีฝ่ายวิชาการ

ด้วยนางสาวสิริวรรณ จรัสวิวัฒน์ นิสิตระดับบัณฑิตศึกษา หลักสูตรการศึกษา
คุณวุฒิบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยบูรพา ได้รับอนุมัติให้ทำคุณวุฒินิพนธ์
เรื่อง การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างทักษะการสะท้อนคิดของนิสิตฝึกปฏิบัติการสอน
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา ในความควบคุมดูแลของ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิมลรัตน์
จตุรานนท์ ประธานกรรมการ มีความประสงค์ขออนุญาตความสะดวกในการเก็บรวบรวมข้อมูล
จากนิสิตฝึกปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา ปีการศึกษา 2553 (รหัส 49) จำนวน 15 คน โดยผู้วิจัย
จะขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง ระหว่างวันที่ 17-21 มีนาคม 2553 อนึ่งโครงการวิจัยนี้
ได้ผ่านขั้นตอนการพิจารณาทางจริยธรรมการวิจัยของมหาวิทยาลัยบูรพา เรียบร้อยแล้ว

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา หวังเป็นอย่างยิ่ง
ว่าคงจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิมลรัตน์ จตุรานนท์)

รองคณบดีฝ่ายวิชาการ

ปฏิบัติการแทนคณบดีคณะศึกษาศาสตร์

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ คณะศึกษาศาสตร์ ภาควิชาการจัดการเรียนรู้ โทร 2069

ที่ ศร 6621/ว.0382

วันที่ 3 มีนาคม 2553

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์ในการตรวจสอบความเที่ยงตรงของเครื่องมือเพื่อการวิจัย

เรียน ดร.อาพันธ์ชนิต เจนจิต

ด้วยนางสาวสิริวรรณ จรัสวีวัฒน์ นิสิตระดับบัณฑิตศึกษา หลักสูตรการศึกษา
คุณวุฒิบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยบูรพา ได้รับอนุมัติให้ทำคุณวุฒินิพนธ์
เรื่อง “การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างทักษะการสะท้อนคิดของนิสิตฝึกปฏิบัติ
การสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา” ในความควบคุมดูแลของ ผู้ช่วยศาสตราจารย์
ดร.วิมลรัตน์ จตุรานนท์ ประธานกรรมการ ขณะนี้อยู่ในขั้นตอนการสร้างเครื่องมือเพื่อการวิจัย
ในการนี้คณะศึกษาศาสตร์ ได้พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญในเรื่องดังกล่าวเป็นอย่างดี
จึงขอความอนุเคราะห์จากท่านในการตรวจสอบความเที่ยงตรงของเครื่องมือเพื่อการวิจัยของนิสิต
ในครั้งนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคง
จะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

(ดร.เชษฐ์ ศิริสวัสดิ์)

ผู้ช่วยคณบดีฝ่ายวิชาการ

ปฏิบัติการแทนคณบดีคณะศึกษาศาสตร์

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ คณะศึกษาศาสตร์ ภาควิชาการจัดการเรียนรู้ โทร 2069

ที่ ศร 6621/ว.0382

วันที่ 3 มีนาคม 2553

เรื่อง ขอกความอนุเคราะห์ในการตรวจสอบความเที่ยงตรงของเครื่องมือเพื่อการวิจัย

เรียน ดร.เชษฐ ศิริสวัสดิ์

ด้วยนางสาวสิริวรรณ จรัสวิวัฒน์ นิสิตระดับบัณฑิตศึกษา หลักสูตรการศึกษาคุณวุฒิ บัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยบูรพา ได้รับอนุมัติให้ทำคุณนิพนธ์ เรื่อง “การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างทักษะการสะท้อนคิดของนิสิตฝึกปฏิบัติ การสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา” ในความควบคุมดูแลของ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิมลรัตน์ จตุรนนท์ ประธานกรรมการ ขณะนี้อยู่ในขั้นตอนการสร้างเครื่องมือเพื่อการวิจัย ในการนี้คณะศึกษาศาสตร์ ได้พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญในเรื่องดังกล่าวเป็นอย่างดี จึงขอกความอนุเคราะห์จากท่านในการตรวจสอบความเที่ยงตรงของเครื่องมือเพื่อการวิจัยของนิสิต ในครั้งนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคง จะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

(ดร.เชษฐ ศิริสวัสดิ์)

ผู้ช่วยคณบดีฝ่ายวิชาการ

ปฏิบัติการแทนคณบดีคณะศึกษาศาสตร์

รายชื่อโรงเรียนที่ผู้วิจัยขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย

รายชื่อโรงเรียนที่ผู้วิจัยขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย
ตามหนังสือที่ ศธ 6621/ว.1265 ลงวันที่ 30 มิถุนายน 2553

1. โรงเรียนกุลศิริศาสน์
2. โรงเรียนเกาะโพธิ์ถั้วงามวิทยา
3. โรงเรียนจันทบุรี
4. โรงเรียนชลกันยานุกูล
5. โรงเรียนชลกันยานุกูล แสนสุข
6. โรงเรียนชลบุรี "สุขบท"
7. โรงเรียนชลราษฎร์รัง
8. โรงเรียนชลราษฎร์รัง 2
9. โรงเรียนคาราสุมทร
10. โรงเรียนคาราสุมทรบริหารธุรกิจ
11. โรงเรียนเทศบาล 1 (สถาวร)
12. โรงเรียนนิคมสร้างตนเองจังหวัดระยอง 1
13. โรงเรียนบางละมุง
14. โรงเรียนบ้านไค้งคารา
15. โรงเรียนบ้านชุมชนปรกฟ้า
16. โรงเรียนบ้านทับร้าง
17. โรงเรียนบ้านบึง "อุตสาหกรรมนุเคราะห์"
18. โรงเรียนบ้านโป่ง (อนิวัตรราษฎร์สามัคคี)
19. โรงเรียนบ้านสวน (จันอนุสรณ์)
20. โรงเรียนบ้านหนองใหญ่(คุรุราษฎร์อุปถัมภ์)
21. โรงเรียนบูรพาวิทยา
22. โรงเรียนประภัสสรวิทยา
23. โรงเรียนพระตำหนักมหาราช
24. โรงเรียนโพธิ์สัมพันธ์พิทยาคาร
25. โรงเรียนพนิกส์วิทยา
26. โรงเรียนวอนนภาศัพท์
27. โรงเรียนวัฒนคุณวิทย์

28. โรงเรียนวัดกะเจต
29. โรงเรียนวัดคอนทอง
30. โรงเรียนวัดป่าประดู่
31. โรงเรียนวัดราษฎร์ศรัทธา
32. โรงเรียนวัดหนองกระบอก
33. โรงเรียนสมคิดจิตต์วิทยา
34. โรงเรียนสัทธิบ(เขตฐานทัพเรือ)
35. โรงเรียนสาธิต "พิบูลบำเพ็ญ"
36. โรงเรียนอนุบาลชลบุรี
37. โรงเรียนอนุบาลพนัสศึกษาลัย
38. โรงเรียนอนุบาลเมืองใหม่ชลบุรี
39. โรงเรียนอนุบาลร่มไม้
40. โรงเรียนอนุบาลระยอง
41. วิทยาลัยนาฏศิลป์จันทบุรี